

FAKT

Fakultní
Akademický
Klub
Tiskne

SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST

Nelidskost, vlastnost vyhrazená člověku

Rozhovor s prorektorkou

Tam, kde končí Evropa

European Commission

TEMPUS

ESPRIT

The European Commission support for the production of this publication does not constitute endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Obsah

Pět NEJ	3
<i>Jan Šlajš</i>	
Názorový souboj - Má azylová a migrační politika zůstat v rukou jednotlivých států EU?	3
<i>Vladislav Musil</i>	
DĚNÍ VE SPOLKU	
Reportáž z výjezdu do detenčního zařízení Vyšší Lhoty	4
<i>Vladislav Musil</i>	
Big Brother Big Sister	5
<i>Martina Grochová</i>	
DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ	
Evropská migrační krize očima studentů	6
<i>Anežka Vrchotová</i>	
Budoucí právníci pomáhají uprchlíkům	7
<i>Josef Bártů</i>	
Promítáním proti globálnímu oteplování, změně klimatu i migrační krizi	7
<i>Hana Musilová</i>	
Společenská odpovědnost univerzity	8
<i>Jaroslav Benák</i>	
Stipendium aneb univerzita neodvrací pohled	9
<i>Vrchotová Anežka</i>	
DVOJÍ POHLED	
Jako bychom raději léčili symptomy nějakého onemocnění, než se vypořádali s nemocí samotnou	9
<i>Svatava Veverková, Vlastimil Vítoul</i>	
MIMOCHODEM	
Etymologické okénko	12
<i>Petr Jedlička</i>	
Proč mladí silní muži nevezmou do ruky zbraň aneb jak se (ne)poučit z dějin	12
<i>Adam Pálka</i>	
Vyhnanství ve starověkém Římě	13
<i>Josef Bártů</i>	
TOP ROZHOVOR	
Co se děje za hranicemi našich v podstatě spořádaných světů	14
<i>Anežka Vrchotová</i>	
KULTURA	
Atlas muslimských strašáků	16
<i>Adam Pálka</i>	
DĚNÍ MIMO FAKULTU	
Novela trestního zákoníku a uprchlíci	17
<i>Zdeněk Jiří Skupín</i>	
Některé vězni a mučí měsíce až roky, mě věznili „jen“ čtyři hodiny	18
<i>Anna Katerina Vintrová</i>	
Afgánistán, země nikoho	20
<i>Kamila Abbasi</i>	
Skrytá tvář migrace: Kam se ztrácejí prchající děti?	21
<i>Martina Ivanová</i>	
Zahalování muslimských žen v České republice	22
<i>Sabina Baronová</i>	
2 stupně Celsia, 4 stupně Fahrenheita	23
<i>Jakub Strouhal</i>	
Proč bychom si měli lépe chránit svobodu slova	24
<i>Marek Pivoda</i>	
Tam, kde končí Evropa - Reportáž z uprchlického tábora na srbsko-bulharské hranici ..	25
<i>Filip a Daniel Dusovi</i>	
Exodus křesťanských uprchlíků	26
<i>Petr Suchánek</i>	
TOP ČLÁNEK	
Nelidskost, vlastnost vyhrazená člověku	27
<i>Svatava Veverková</i>	
GLOSA ZÁVĚREM	
Kognitivní disonance našich křesťanů	28
<i>Tomáš Bartoň</i>	

Redakce

Vedení časopisu: Mgr. Vlastimil Vitoul, Mgr. Martina Grochová; **šéfredaktorka časopisu:** Bc. Svatava Veverková; **zástupce šéfredaktora:** Mgr. Vladislav Musil; **šéfredaktor a editor rubriky dění ve spolku:** Mgr. Vladislav Musil; **šéfredaktorka a editorka dění na fakultě a univerzitě:** Anežka Vrchotová; **šéfredaktorka a editorka mimofakultního dění:** Mgr. Kamila Abbasi; **šéfredaktorka a editorka ostatních rubrik:** Bc. Svatava Veverková; **top článek:** Bc. Svatava Veverková; **top rozhovor:** Anežka Vrchotová; **korektura:** Anežka Vrchotová, Sabina Baronová, Mgr. Vladislav Musil, Martin Floreš, Adam Němec, Bc. Marek Tesař; **sazba a grafika:** Mgr. Petr Havlík; **komiks:** Mgr. Jakub Strouhal; **další autoři:** Mgr. Vladislav Musil, Anežka Vrchotová, Josef Bártů, Mgr. et Mgr. Bc. Hana Musilová, Mgr. Kamila Abbasi, Anna Katerina Vintrová, Filip Dus, Daniel Dus, Mgr. Jakub Strouhal, Marek Pivoda, Martina Ivanová, Mgr. Petr Suchánek, Mgr. Zdeněk Jiří Skupin, Sabina Baronová, Bc. Svatava Veverková, Jan Šlajs, Mgr. Jakub Strouhal, Josef Bártů, Mgr. Bc. Adam Pálka, Bc. Petr Jedlička, Mgr. Vlastimil Vitoul, Mgr. Martina Grochová, Mgr. Jaroslav Benák, Ph.D., Tomáš Bartoň.

Foto na obálce: African asylum seekers packed into a boat. Foto: Massimo Sestini CC-BY 2.0

Tiráž

Časopis FAKT, **e-mail:** casopis.fakt@gmail.com; **vydává:** Fakultní akademický klub, z.s.; **adresa:** Divišova 68/3, 612 00 Brno; **cena:** dobrovolná

Slovo šéfredaktora

Antoine se Saint-Exupéry skrze ústa lišky v knize Malý princ sděloval společnosti, že se stává navždy zodpovědnou za to, co k sobě připoutala. Zodpovědnou za své růže. Jako redakce jsme si proto pro Vás kladli otázku, co vše může být onou pomyslnou růží a kam až sahají pouta naší společenské odpovědnosti. Naši odpovědi je druhé číslo časopisu FAKT.

Nenechte se zmýlit úvodní metaforou, časopis nebude pojednávat o problematice pěstování růží, ale „de FAKTo“ o společenské odpovědnosti. Zatímco evropské státy pálí názorové střety jejich občanů, občany jiných států pálí válečné bomby, střely, žhnoucí slunce a v neposlední řadě „dobré bydlo“ (tedy alespoň ty tzv. ekonomické migranty). A o tom všem se můžete dočíst v časopise, který jste právě otevřeli.

Marek Pivoda Vám přiblíží, proč bychom si měli lépe chránit svobodu slova. Jakub Strouhal a Hana Musilová upozorní na klimatické změny vedoucí k environmentální migraci nejen z grónského městečka Thule či polynéského ostrovního státu Tuvalu. Zážitky z vánočního mazání sendvičů na srbsko-bulharské hranici popíše Filip a Daniel Dusovi. Z německé Kostnice životní příběhy uprchlíků a názory tamějšího obyvatelstva na ně zprostředkuje Anna Katerina Vintrová. Smutnou statistiku o tom, že se v průběhu roku 2015 ztratilo v Evropě minimálně 10 000 nezletilých migrantů, kteří sem přišli bez doprovodu a dohledu rodičů, nabídne Martina Ivanová.

Těšíme-li se z dobra a úspěchů, jež jsme způsobili, máme nést i hořké plody zloby, kterou jsme jako společnost zaseli? Přijímáme-li pomoc druhých, měli bychom být sami těmi, kdo podají pomocnou ruku potřebným, nebo máme naopak pomáhat sami sobě tím, že se před potenciálním nebezpečím jiných kultur ochráníme jejich odmítnutím? Na to Vám odpověď bohužel nedáme, ale možná s námi po přečtení článků budete souhlasit, že svět není jenom černobílý, a to doslova.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři, inspirativní čtení Vám přeje

Svatava Veverková
šéfredaktorka časopisu

Toto číslo časopisu bylo vydáno v rámci projektu Enhancing Social Characteristics and Public Responsibility of Israeli Teaching through an HEI/ Student Alliance (ESPRIT) financovaného Evropskou komisí v rámci programu TEMPUS pod reg. č. 543613-TEMPUS-1-2013-1-IL-TEMP. Žádný z textů v časopisu nevyjadřuje stanovisko Evropské komise. Za obsah jednotlivých textů odpovídají výlučně autoři. Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou obsahem tohoto časopisu.

Pět NEJ

Jan Šlajs

Největší hoax – lidé prchající ze Sýrie nejčastěji míří do Německa

V současnosti je odhadovaných Syřanů, kteří prchají před válkou, přibližně sedm milionů. Z toho necelých pět milionů skutečně opustilo zemi a usadilo se v okolních zemích jako je Libanon, Jordánsko, Turecko, Irák, Egypt. Necelý milion hledá azyl v Evropě. Není tedy pravda, že by lidé prchající ze Sýrie nejčastěji mířili do Německa.

Největší šátkový omyl

Tomio Okamura dne 18. dubna 2016 v pořadu Kauza dne na rádiu Impuls prohlásil, že ve švýcarském kantonu Ticino došlo v referendu ke schválení zákona, jenž zakazuje zahalování obličeje, a podle Tomia Okamury se tak vztahuje mimo jiné i na hidžáby. Ty však zahalují pouze vlasy a tudíž se na ně předpis nevztahuje. Zákon vstoupí v účinnost 1. července 2016.

Největší neznalost

Podle prezidenta Liberlandu, Vít Jedličky, nám může Evropská unie na základě Lisabonské smlouvy přidělit 10 milionů uprchlíků. To je však v rozporu se zásadou solidarity a spravedlivého rozdělení odpovědnosti mezi členské státy. Není tedy možné, aby byl členskému státu přidělen počet uprchlíků dosahující výše počtu obyvatel tohoto státu.

Nejodpovědnější judikát

V nálezu sp. zn. I. ÚS 860/15 se Ústavní soud postavil proti nelidskému zacházení ze strany policie při provádění správního vyhoštění cizince Augustina Sitchy. Ústavní soud konstatoval, že zajištěný cizinec se nestává předmětem, jež je třeba přemístit z bodu A do bodu B. Mimo jiné je podle názoru soudu třeba donucovací prostředky využívat pouze pokud sledují legitimní cíl, a nikoliv jako formu trestu za neuposlechnutí příkazu policie.

Důležitost celého návrhu podtrhává už to, že stížnost byla připuštěna i přesto, že stěžovatel nevyčerpal všechny procesní prostředky. Podle soudu stížnost přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, protože neinformování cizinců a paušální používání pout při provádění správního vyhoštění jsou častým jevem.

Největší demagogie

Podle ministra vnitra, Milana Chovance, je na cestě do Evropy přibližně 20 až 80 milionů lidí. Naopak Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky uvádí, že maximální množství migrantů je 60 milionů, z čehož více než polovinu tvoří vnitřně vysídlení lidé – tedy takoví, kteří přišli o domov, ale stále se pohybují uvnitř rodné země.

Názorový souboj - Má azylová a migrační politika zůstat v rukou jednotlivých států EU?

Vladislav Musil

Tváří v tvář tomu, co je populárně označováno jako evropská migrační krize, má zůstat azylová a migrační politika v rukou jednotlivých členských států nebo by Evropská unie měla atrahovat některé jejich pravomoci a regulovat pohyb cizinců a udělování mezinárodní ochrany na centrální úrovni? Obrátili jsme se na tři osobnosti s následující otázkou:

“MÁ AZYLOVÁ A MIGRAČNÍ POLITIKA ZŮSTAT V RUKOU JEDNOTLIVÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ ČI MÁ BÝT V RÁMCI EVROPSKÉ UNIE ŘÍZENÁ CENTRÁLNĚ?”

doc. JUDr. Filip Křepelka, Ph.D.

vedoucí katedry mezinárodního a evropského práva PrFMU

Ukazuje se, že potlačení pasových kontrol na většině vnitřních hranic Evropské unie musí doprovázet jednotná - tedy srovnatelně vstřícná či přísná - azylová politika. Mohou ji vykonávat členské státy, může ji vykonávat Evropská unie. Ke sjednocení azylové politiky však Evropská unie nyní postrádá politickou

legitimitu. Mám dojem, že ji prohospodařila - pokud ji vůbec někdy mohla získat - prosazováním řady opatření, která z hlediska integrace nezbytná nebyla, která však ladila zájmům a představám evropských politiků a kulturních elit. Centralizace azylové politiky tedy nyní není schůdná.

JUDr. Stanislav Polčák

europoslanec a místopředseda strany Starostové a nezávislí

Jsem toho názoru, že azylová a migrační politika by měla být založena na principech a pravidlech, jejichž cílem by mělo být vytvoření především „společné“ politiky, která musí být srozumitelná, konzistentní, efektivní a solidární. Jsem obecně příznivcem subsidiarity proti rigidnímu centrálnímu řízení ve strukturách EU, nicméně jsem si vědom toho, že bez určité centrální koordinace nemá snaha o zachování funkčního společenství smysl. Podporoval bych proto přirozené nalezení kompromisu.

Ing. Petr Mach, Ph.D.

europoslanec a předseda strany Svobodní

Azylová a migrační politika rozhodně musí zůstat v rukou jednotlivých členských států. EU při řešení problémů s migranty totálně selhala a není schopná je řešit. Tak jako vlastník domu/bytu zamyká dveře a sám rozhoduje, koho na svůj pozemek vpustí, má i stát své hranice a rozhoduje, koho na své území vpustí. Máme právo udělit cizinci v nouzi azyl, ale nikoliv povinnost. Nikdo nemá a priori právo usadit se v České republice. A právě o tom si ale musíme rozhodovat sami.

Statistiky migrantů zaměřily - v podstatě na pozvání německé kancléřky Angely Merkelové - do Evropy a Evropa teď neví, co s nimi. A začala vymýšlet nesmyslné přerozdělovací kvóty a pokuty pro státy, které si přidělené migranty nepřevzou. A tak Evropská unie, nebo přesněji řečeno Německo, prosadilo loni přes odpor České republiky rozdělení 120 tisíc migrantů podle kvót. Tím se EU naučila protlačovat věci silou, do té doby se vždy hledala shoda všech a na tvrdé hlasování prakticky nedocházelo. Oni teď využívají své hlasovací síly, kterou jim bohužel někdejší premiér Topolánek, prezident Klaus a poslanci odleva doprava naservírovali v podobě tzv. Lisabonské smlouvy. Obávám se, že se nebudou ohlížet a protlačí bezvívazový styk s Tureckem navzdory českému hlasu proti.

DĚNÍ VE SPOLKU

Reportáž z výjezdu do detenčního zařízení Vyšní Lhoty

Vladislav Musil

Necelé dvě hodiny od Brna, pár kilometrů za Frýdkem-Místkem, stojí Zařízení pro zajištění cizinců Vyšní Lhoty, jeden z řady objektů tohoto typu na území České republiky. Členové FAKu se na přelomu roku zúčastnili několika výjezdů do Vyšních Lhot za účelem poskytování právní pomoci zadržovaným cizincům.

Samotné detenční zařízení sestává z několika budov na úbočí kopce nad obcí Vyšní Lhoty. Na bráně vjezdu do objektu je několik cedulí oznamujících zákaz vstupu nepovolaným osobám. Přichází k nám pracovník ostrahy, která je na tomto perimetru zajišťována bezpečností agenturou, nikoliv, jak bychom mohli čekat, policií. Předáváme pracovníkovi ostrahy průkazy totožnosti. Odchází do strážnice a kontroluje, jestli nám Ministerstvo vnitra vydalo tzv. „vstupku“. Napoprvé se nikdy nezadaří a kontrola trvá v lepším případě minuty, v horším desítky minut.

Přebírá si nás další člen ostrahy. Procházíme kolem několika podlouhlých budov - v jedné poznáváme kuchyni, v dalších ubytovací prostory zaměstnanců. Jsme vedeni dál ke strážní budce u plotu, který odděluje vnější část areálu od části, kde se vyskytují zadržované osoby. Ve strážní budce stojí policista a zmrzlými prsty tužkou píše do seznamu jména osob vstupujících do detence, tedy jména naše. U kolegyně, která se rázně ohlásí coby „Chovancová!“, se na půl vteřiny zarazí a hlavou mu nejspíš bleskne, zda nejsme kontrola z ministerstva.

Směřujeme do společenské budovy, kde se vyjma posilovny a keramické dílny nachází i samostatný prostor s počítačem a tiskárnou, kde se za pár minut uskuteční samotné poskytování právní pomoci. Zdravíme se s ostravským advokátem Láďou, po jehož boku budeme pracovat. Rozdělujeme se do dvou skupin

a dáváme pokyn pracovníkům ostrahy, že nám mohou poslat první klienty.

Jako první většinou přichází známí klienti, kteří se zajímají o to, jak se vyvíjí jejich případ, tedy hlavně odvolání proti správnímu vyhoštění, nebo jim dobíhá doba 180 dní, po jejímž uplynutí je stát povinen je propustit z detence a nařídít jim, aby do pěti dnů opustili Českou republiku.

Poté přichází i noví zájemci o právní poradenství. U nich se mísí optimismus s tím, že je přece není důvod zadržovat a věc se rychle vyřeší, se strachem, co s nimi bude, zvláště v zařízení, které ne náhodou připomíná vězení. Jak je obecně známo, převaděči k uprchlíkům nejsou nikterak sdílní, a ti v průběhu transportu do Evropy neví, kde jsou. Pokud tedy vozidlo, ve kterém jsou přepravováni, v noci zastaví a zkontrolují státní složky, bývá pro uprchlíky často překvapením, že se ocitli v zemi, kterou by stěží uměli najít na mapě. Setkáváme se tu se zajímavým mixem osob. Od křesťanských chlapců z Afghánistánu a Iráku, prchajících před hrozbou Talibanu či Daěše, po Alžířany, kteří přišli do Evropy za lepším a ne vždy se jim podařilo

svoje počínání udržet v mezích zákona. Skupina sama pro sebe jsou státní příslušníci post-sovětských republik či čerství migranti z Ukrajiny, kteří se po pádu Janukovičova režimu v roce 2014 obávají represí od aktuálních představitelů moci.

Zvláštní, ale nejspíš však ne ojedinělý, je i příběh pána ze Senegalu, který v souladu s nařízením Dublin I žádal o azyl v každé evropské zemi, na kterou vložil nohu, ale vždy byl poslán dál na sever. V Budapešti ho poslali do Rakouska a ve Vídni mu cizinecké orgány oznámily, že si má koupit lístek na vlak do Berlína. K jeho neštěstí však tento vlak jel přes Českou republiku a to se Senegalcí stalo osudným, neb byl v Brně zadržen při namátkové kontrole. Jakkoliv byla jeho situace nepříjemná, snažil se zachovat chladnou hlavu a pohovořili jsme i o roztržitosti azylového práva v Evropě.

Poskytování právní pomoci cizincům je výzvou i z toho pohledu, že předmětné právo se mění, a to nejen legislativně, ale hlavně výkladově. Většinu zadržených hrozí správní vyhoštění na základě rozhodnutí, která jsou velmi nekvalitní a nepřezkoumatelná. Správní orgány mají zjevně velmi malou zkušenost s tímto odvětvím a vydávaly rozhodnutí, která byla nedostatečná po stránce materiální, tak i formální, a nebylo

výjimkou, že si dva po sobě jdoucí odstavce textu zcela odporovaly.

Smyslem poskytování právní pomoci není jenom snaha pomoci zadrženým v jejich konkrétním případě, ale i stát se důstojným oponentem státním orgánům, které nedělají dobře svoji práci, a zasazovat se tak o principy právního státu - tedy státu, který si neulehčuje svou práci na úkor snadných cílů, v tomto případě cizinců.

Práce na místě je spíše o empatii, sběru dat pro následné vyhodnocení a vypracování podání, než o okamžitém zpracování odvolání nebo správní žaloby, ačkoliv i na to může dojít. Samotné meritum právní pomoci se tedy neděje ve Vyšních Lhotách, ale v Brně, kde dobrovolníci připravují samotná podání a vytvářejí právní argumentaci, která dle nich přesvědčí správní orgán či správní soud.

Před devatenáctou hodinou, tedy večerním klidem, jsme upozorněni, že musíme skončit a opustit prostor zařízení. Krátce se tedy ještě radíme, hodnotíme uplynulé odpoledne a plánujeme následující postup. Rozebíráme si práci, kopírujeme podklady a odjíždíme do Frýdku-Místku, kde se loučíme s advokátem Láďou a ztemnělou dálnicí směřujeme zpátky domů do Brna. A ráno začíná ta opravdová právní práce.

Foto: Vladislav Musil

Big Brother Big Sister

Martina Grochová

Fakultní akademický klub plánuje od září 2016 projekt Big Brother, Big Sister, mentoringový program pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí a děti umístěné v ústavní péči, jehož smyslem je navázat pravidelný kontakt typu „one to one“ mezi dítětem a dobrovolníkem z řad studentů Právnické fakulty. Dobrovolník a dítě se budou setkávat pravidelně po dobu trvání jednoho semestru, a to každý týden v předem stanovený čas nejméně na dvě hodiny.

Cílem projektu je zprostředkovat oboustranně prospěšnou zkušenost. Děti jsou prostřednictvím projektu nabízeny podnětné aktivity, kterých se mnohdy nemají možnost účastnit. Může jít o návštěvu kina, divadla, zoologické zahrady, muzea či bazénu, ale také možnost mít „svého člověka“, tedy někoho, kdo jim pravidelně po určitou dobu bude věnovat plnou pozornost, s kým budou si budou moci popovídat a komu budou moci důvěřovat. Cílem je taktéž zprostředkovat dětem jiné hodnoty, než které jim mnohdy nabízí jejich rodina či prostředí, ve kterém se pohybují.

Projekt je inspirován zahraniční zkušeností, zejména původním americkým programem Big Brothers Big Sisters of America, který funguje již desítky let. Bylo prokázáno, že u dětí zapojených do tohoto programu se snižuje riziko zneužívání návykových látek až o 46 %, snižuje riziko užívání alkoholu až o 27 % a snižuje riziko záškoláctví až o 52 %. Obdobné programy fungují také v mnoha evropských zemích.

Program je však taktéž cennou skutečností pro zapojené studenty. Jsou to právě studenti právnických fakult, kteří budou v budoucnosti rozhodovat

o osudech dětí v obdobných situacích v rámci opatrovnické justice. Na současné problémy rozhodování v rodinně právních věcech je v poslední době mnohdy poukazováno. Mnohé problémy pak pramení právě z nedostatku porozumění těch, kdo o dětech rozhodují, jejich situaci a realitě a nedostatku schopností s těmito dětmi komunikovat. Také v dalších oblastech práva se však právníci potkávají s klienty z různých sociálních prostředí, a je prospěšné pokud jsou schopni lépe se do situace klienta vcítit a pochopit ji. Navázání přátelského vztahu s dětmi, které mnohdy pochází z velmi odlišného a komplikovaného prostředí, považujeme za cennou zkušenost pro budoucí povolání právníka.

V současnosti jsme navázali spolupráci s brněnským Dětským domovem Vídeňská a Diecézní charitou. V rámci projektu chceme kromě samotného mentoringového programu nabídnout také další aktivity, a to jak pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, tak také aktivity pro širokou veřejnost zaměřené na zvýšení porozumění situaci těchto dětí.

Projekt Big Brother Big Sister je další z aktivit Fakultního akademického klubu, které nabízí studentům možnost zapojit se do smysluplné činnosti, zvyšovat jejich společenskou odpovědnost a zároveň zprostředkovat cenné zkušenosti. Pokud tě projekt zaujal, a rád by ses i ty zapojil do jeho fungování, napiš nám na naší facebookové stránce www.facebook.com/spolek.fak nebo prostřednictvím našeho e-mailu spolek.fak@gmail.com.

DĚNÍ NA FAKULTĚ A UNIVERZITĚ

Evropská migrační krize očima studentů

Anežka Vrchotová

Jaký mají názor na evropskou migrační krizi studenti Masarykovy univerzity? Pro zodpovězení této otázky jsem oslovila čtyři studenty z různých fakult s rozdílnými názory a všem jsem položila čtyři stejné otázky.

1. Jaký je Váš názor na evropskou migrační krizi?
2. Spatřujete v migrační vlně nějaká rizika? Pokud ano, jaká?
3. Spatřujete v migrační vlně nějaká pozitiva? Pokud ano, jaká?
4. Jak byste si představovali ideální řešení uprchlické krize?

Markéta Šafaříková

studentka 5. ročníku Filozofické fakulty

1. Těžko se na tak rozsáhlý problém tvoří ucelený názor, když vím, že ani nemám veškeré informace. Ale obecně si myslím, že je to velká zátěž pro Evropu, i když ne neřešitelná, vlna migrantů se dala dříve či později očekávat.
2. Rizika tam samozřejmě jsou, podle mě je tím největším vlna rasismu, hysterie a nesnášenlivosti, která se zvedla v evropských zemích. Nejvíce mi to vadí u nás, kde si víc ubližujeme sami, než nám ubližují ti „cizinci“. Také je riziko, že Evropa a zvláště „oblíbené státy“ jako Německo, nezvládnou nápor tolika lidí a jejich ekonomický a sociální systém se zhroutí. Byrokracie podle mne celý proces velmi zdržuje.
3. Pozitivem je obohacení kultury, pohled trochu dál než „k našemu plotu“ a aktivizace obrovského množství lidí, kterým není lhostejné co se kolem nich a ve světě děje.
4. Na ideálním řešení se neshodnou ani odborníci, takže těžko říci. Určitě by pomohla vstřícnost a uvědomění si osobní zodpovědnosti a lepší informovanost na obou stranách, ale to je trochu utopie.

František Stráník

student 2. ročníku Pedagogické fakulty

1. Chápu důvody utečenců a ekonomických imigrantů k odchodu z jejich zemí a vím, že je nutné dodat potřebnou pomoc a případný azyl, ale nedokážu pochopit neúctu, s jakou a nevděkem tito lidé oplácejí, ničením poskytnutého vybavení v azylových domech, sexuálním obtěžováním, výtržnictvím, útoky, krádežemi a vydíráním sociálních pracovníků a dobrovolníků.
2. Ano! Podle mě je největším rizikem příliv možných členů IS a ostatních „uskupení“ do teroristických buněk v Evropě, které není možné komplexně kontrolovat nebo proti nim efektivně bojovat.
3. Ne, nespátřuji jakákoliv pozitiva a vadí mi řeči o obohacení společnosti a sdílení našich kultur. Poslední sdílení našich kultur vyústilo v Pray for Paris a Pray for Brussels...

4. Na tuto otázku asi neexistuje jednoznačná odpověď. Podle mě je důležité vzájemné pochopení a spolupráce lidí evropských států. Teprve potom bude možné tento problém řešit efektivně a ne jen uzavírat hranice a přehazovat si uprchlíky jako „horký brambor“.

Kristýna Zemanová

studentka 3. ročníku Fakulty sociálních studií

1. Vnímám to jako velký problém, který se týká celé Evropy, a který zastihl Evropskou unii velmi nepřipravenou. Bude velká výzva se s touto krizí vypořádat a poučit se z ní do budoucna, abychom takovým situacím mohli přistě předcházet.
2. Ano, určitě je zde řada rizik. První riziko je, že se mezi migranty do Evropy dostanou i radikální islamisté. Druhé riziko je, že se nově přichozí nebo jejich děti v druhé generaci nedokáží integrovat do evropské společnosti a vytvoří tak uzavřené komunity, což už ostatně můžeme pozorovat v některých městech v západní Evropě. A třetí riziko je, že si standardní politické strany nedokáží s krizí poradit a lidé se začnou obracet na různá extremistická uskupení.
3. Například z ekonomického hlediska může být migrace v řadě případů prospěšná, u současné krize ale není zatím jasné, nakolik se povede migrantům uplatnit na evropském trhu práce.
4. Pomáhat co nejvíce na místě. A to nejen humanitární pomocí. Ta je samozřejmě základem, důležitá je ale také aktivní zahraniční politika s cílem stabilizovat regiony, ze kterých migranti přicházejí. Tyto země od nás musí dostat podporu, aby z nich neměli lidé proč odcházet. Podpora by ale měla být vázána na slib, že si budou své lidi z Evropy brát zpátky.

Čeněk Břenda

student 3. ročníku Právnické fakulty

1. Asi jako na bolení zubů. Nechceme to, nelíbí se nám, ale když už se to stane, tak je potřeba se s tím nějak, byť bolestivě, vypořádat.
2. Určitě, byť ani ne tolik v samotných migrantech jako v reakci evropských zemí na ně. Elementární kontrola vlastních hranic, standardní imigrační politika a zajištění veřejného pořádku - to jsou věci, u kterých se bojím, že na ně budou některé země rezignovat z nedostatku vůle nebo kapacity.
3. V zásadě žádná. V širším záběru snad jen to, že ty velké pohyby obyvatelstva v budoucnu na Blízkém východě přiblíží stávající, v zásadě umělé hranice, etnické a náboženské realitě.
4. V dohledné době - uzavření vnějších hranic EU a zajištění přijatelného útočiště uprchlickým masám ve třetích zemích. Z nich pak, klidně výběrově, přijímat určitý počet, který budeme schopni rozumně integrovat.

Budoucí právníci pomáhají uprchlíkům

Josef Bártů

Studenti Právnické fakulty Masarykovy univerzity se přihlašují do Kliniky uprchlického práva. Nabyté znalosti z výuky využívají při pohovorech se skutečnými žadateli o azyl v přijímacím středisku v Zastávce u Brna. Jak taková výuka probíhá a co je jejím cílem?

Klinika uprchlického práva je povinně volitelný předmět především pro studenty 4. a 5. ročníků, jehož hlavním cílem je propojit teorii s praxí. Aby si ho mohl student zapsat, musí absolvovat minimálně jeden semestr správního práva a zároveň navštěvovat další PVP – Azylové a uprchlické právo, kde získá přehled o problematice od odborníků z cizinecké praxe (z Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Ministerstva vnitra, Nejvyššího správního soudu a Kanceláře veřejného ochránce práv). Pochopitelnou podmínkou pro zapsání tohoto úzce zaměřeného předmětu je také zájem o danou problematiku, studenti jsou proto vybíráni na základě motivačních dopisů.

Studenti v rámci kliniky zužitkují teoretické znalosti, které nabyli v ostatních předmětech. První semestr probírají azylový případ konkrétního uprchlíka od samotného podání žádosti až po rozhodnutí soudů. „Za semestr jsme měli vypracovat rozhodnutí správního orgánu ve věci udělení mezinárodní ochrany a následně žalobu proti tomuto rozhodnutí,“ uvedla účastnice kurzu Adéla Fědorová, která se azylovým právem zabývá i v rámci své diplomové práce. Studenti na povinných seminářích, jež se konají jednou za dva týdny, mimo jiné simulují situace, které mohou při pohovoru s žadatelem o azyl nastat – například vedou rozhovor s psychologkou, která hraje různé role (ženu-muslimku, jež v průběhu cesty zažila špatné

zacházení, nebo agresivního klienta) a následně dostávají zpětnou vazbu, čímž se připravují na kontakt se skutečnými žadateli o mezinárodní ochranu.

Letos se obsah praxe oproti minulým rokům změnil. Zatímco dříve studenti absolvovali praxi v nevládní organizaci Sdružení občanů zabývajících se emigranty, tento rok poprvé dojížděli přímo do přijímacího střediska v Zastávce u Brna, kde poskytovali právní rady žadatelům o azyl a v případě nutnosti vypracovávali nezbytná podání. Tím si nejen vyzkoušeli své poznatky v praxi, ale také pomohli lidem z různých zemí zorientovat se v nové situaci.

„Zpočátku vede rozhovor s žadatelem o azyl vyučující, později už studenti radí žadatelům o azyl samostatně a vyučující na ně pouze dohlíží,“ popsala průběh rozhovoru garantka předmětu Mgr. Hana Lupačová. Každý student si pohovor s žadatelem o azyl vyzkouší během semestru asi třikrát. „Nejvíce se mi líbily výjezdy do Zastávky a následné probírání a vyhodnocování případů s přítomným vyučujícím,“ řekla Adéla Fědorová a na závěr dodala: „Vřele tento předmět všem doporučuji, neboť se dozvědí mnoho nového ohledně azylového práva a budou pod vedením velice laskavých a ochotných vyučujících, kteří jsou odborníci z praxe.“

Účastníci kurzu se také mohou zúčastnit mezinárodního moot courtu z oblasti azylového práva. Letos na moot courtu v Trnavě dva studenti kliniky soutěžili se studenty z obdobných klinik z Polska, Slovenska, Slovinska, Nizozemí, Belgie a Ukrajiny a mohli si s nimi předat zkušenosti ohledně přístupu k žadatelům jinde. „Studenti řeší fiktivní azylový případ, zpracují podání a poté jej prezentují před skutečnými azylovými soudci a odborníky na azylové právo,“ vysvětlila Mgr. Hana Lupačová a doplnila, že celé simulované jednání probíhá v angličtině.

Promítáním proti globálnímu oteplování, změně klimatu i migrační krizi

Hana Musilová

Poznatek, že migrační krize, kterou v posledních několika měsících zažíváme, je jenom začátkem toho, co nás možná v budoucnu v podstatně větším měřítku čeká, si studenti mohli, mimo jiné, odnést z promítání dokumentu Thule Tuvalu a následné přednášky bioklimatologa prof. Ing. Zdeňka Žaluda, Ph.D.

Promítání uspořádala Katedra práva životního prostředí a pozemkového práva ve spolupráci s Katedrou ústavního práva dne 25. dubna v budově Právnické fakulty. Promítaný dokument Thule Tuvalu přítomným ukázal, co spolu mají společného nejseverněji obývané místo na Zemi, grónské městečko Thule, a polynéský ostrovní stát Tuvalu. Ze záběrů v dokumentu

bylo patrné, že místa od sebe vzdálená více než jedenáct tisíc kilometrů a jejich obyvatele spojuje nutnost v každodenním životě čelit nezvratným dopadům globálního oteplování.

Tající led v Grónsku zvedá hladinu oceánu, který v budoucnu zaplaví nízko položené tichomořské ostrovy. Dávno předtím však stoupající hladina mořské vody kontaminuje zdroje pitné vody a zničí ostrovní vegetaci. Na opačné straně zeměkoule, v Grónsku, zatím pozdě přicházející zima a tenká vrstva ledu znemožní lov i dopravu s pomocí tažných psů. Přestože si již problém globálního oteplování získal celosvětovou pozornost a experti a politici se na summitech prou a dohadují, jak změně klimatu zabránit, je pozdě. Obyvatelé jak Thule, tak Thuvalu si stále reálněji

uvědomují, že jejich tradiční způsob života a obživy spěje rychlostí tajícího ledu ke změně, možná dokonce k úplnému zániku.

V závěru dokumentu je dán prostor úvahám hlavních protagonistů o budoucnosti. Ukazuje se, že i ti nejzavrtzejší si začínají připouštět, že pokud se mají oni a jejich rodiny zachránit, budou muset žít jinak. Někde se jeví jako jediný způsob záchrany přestěhování. Přetrvává však otázka kam a jak, když například většina Tuvalanů nedisponuje dostatečnými finančními prostředky a jen málokde jsou nově příchozí vítáni...

Ještě si přítomní ani nestihli plně uvědomit pocit lítosti, bezradnosti a bezmoci, který v nich zhlédnutí dokument vyvolal, když se slova energicky ujal profesor Zdeněk Žalud, vedoucí Ústavu agrosystémů a bioklimatologie Mendelovy univerzity v Brně, kterého na Právnické fakultě přivítala paní docentka Ilona Jančářová z Katedry práva životního prostředí a pozemkového práva. Hned v úvodu své přednášky věnované fyzikální podstatě a dopadům změny klimatu profesor Žalud osvětlil, co jsou to skleníkové plyny a v souvislosti s jakými lidskými aktivitami a přírodními jevy dochází k jejich uvolňování. Mnohé zdroje skleníkových plynů byly pro přítomné poměrně překvapivé. Coby bioklimatolog a vědec profesor Žalud přítomným mimo jiné neodepřel ani seznámení s oficiální hypotézou o důvodech změny klimatu. Hypotéza, která uvádí, že: „*Porušení radiční bilance Země způsobené zesílením skleníkového jevu vede ke zvýšené variabilitě a změně klimatu*“ sice zprvu rozuměl málokdo, po velmi intuitivním vysvětlení se však hypotéza jevila již dobře pochopitelnou.

Ve druhé části přednášky se profesor Žalud věnoval vybraným dopadům globálního oteplování a změny klimatu, a to nejen ve vztahu k počasí a jeho extrémním projevům, ale například také ve vztahu k nebezpečí

rozšíření škůdců a invazivních druhů rostlin a živočichů. Opomenut nezůstal ani problém sucha, u kterého byli mnozí překvapeni, že již velmi reálně ohrožuje i území České republiky, mimo jiné zejména oblast jižní Moravy.

Přestože znalosti přítomných z oborů biologie, fyziky, chemie či meteorologie byly při příchodu na promítání nevelké, profesor Žalud zvládnul skvěle navázat na všem obecně známá fakta a svůj výklad přizpůsobit tak, aby byl srozumitelný a poutavý. Názornosti a srozumitelnosti přednášky významně napomohlo také její proložení četnými intuitivními grafy a přehlednými mapkami, na kterých profesor demonstroval představované jevy a jejich možný vývoj. V diskuzi po přednášce zaznělo několik dotazů, ze kterých bylo patrné, že se přítomní během promítání i přednášky nad problémy spojenými se změnou klimatu skutečně zamysleli. Na závěrečnou otázku, co proti změně klimatu můžeme dělat my, běžní lidé, bez politické moci a vlivu, profesor Žalud odpověděl, abychom se „*chovali slušně*“, tedy zodpovědně vůči životnímu prostředí i sami k sobě. S tímto úkolem se tedy přítomní po promítání rozcházeli do svých domovů.

Vzhledem k tomu, že se promítání dokumentu Thule Tuvalu s environmentální tematikou, která má také nezanedbatelný právní rozměr, setkal na půdě Právnické fakulty s úspěchem, zvažuje Katedra práva životního prostředí uspořádání dalšího promítání. Snad se pro následnou přednášku a diskusi podaří získat podobně poutavě a erudovaně přednášejícího odborníka jako je profesor Žalud.

Aby vám promítání neuteklo, sledujte nástěnku Katedry práva životního prostředí a pozemkového práva ve druhém patře Právnické fakulty nebo stránku Katedry práva životního prostředí a pozemkového práva na Facebooku.

Společenská odpovědnost univerzity

Jaroslav Benák

Univerzity jsou tradičně vnímány jako instituce zabezpečující vzdělávání studentů a výzkum. Vedle těchto aktivit, které jsou i dnes vnímány jako prioritní, se začíná rozvíjet diskuse o tzv. „třetí roli“ univerzit, tedy o sociální odpovědnosti vysokých škol a jejich přínosu společnosti. Důraz na sociální dimenzi vysokoškolského vzdělávání se objevuje též v rámci reforem nazývaných Boloňský proces.

Tyto debaty jsou v České republice stále ještě ve svých počátcích. Aktivita studentů a učitelů v této oblasti jsou leckdy vnímány jako něco „navíc“, co je pouze doplňkové a nemělo by ohrožovat výsledky, jež jsou měřeny známkami u zkoušek či počtem a kvalitou akademických publikací.

Podobně různé žebříčky, v nichž jsou univerzity, fakulty či konkrétní obory srovnávány, zohledňují pouze data o výsledcích studia a o výzkumu. Pokud by někdo při svém rozhodování, kam jít studovat, chtěl zohlednit,

zda se příslušná škola chová společensky odpovědně či zda mu poskytne prostor pro jeho vlastní aktivity v této oblasti, nemá dnes možnost, jak tyto informace zjistit.

ESPRIT

Těší mě, že Masarykova univerzita patří v rámci České republiky k iniciátorům debaty o společenské odpovědnosti univerzit. Uvnitř univerzity se to projevuje zařazením samostatné strategické priority „Inspirace a odpovědnost ke společnosti“ v rámci Dlouhodobého záměru MU na léta 2016 až 2020 i konkrétními opatřeními. O některých z těchto opatření se dozvíte i přímo v tomto čísle časopisu FAKT.

Podnětné inspirace může Masarykova univerzita čerpat i od svých zahraničních partnerů. Například v rámci projektu ESPRIT se zástupci Právnické fakulty MU pravidelně účastní setkání nad různými aspekty společenské odpovědnosti univerzit se zástupci partnerských univerzit z Izraele, Španělska a Velké Británie a rovněž s reprezentanty Evropské studentské unie. Logo projektu složené z trojúhelníků symbolizuje právě onu třetí roli univerzity, která je dosud skryta mezi většími trojúhelníky představujícími výuku a výzkum.

Stipendium aneb univerzita neodvrací pohled

Vrchotová Anežka

Situace, kterou v posledním roce žije téměř celá Evropa, není lhostejná ani posluchačům Masarykovy univerzity, natož jejímu vedení. Studenti napříč fakultami se snaží pomáhat, jak jen mohou, ať již výjezdy do Zastávky u Brna (realizovanými právě studenty Právnické fakulty), tak pomocí poskytovanou katedrou sociální pedagogiky i výtvarné výchovy na Pedagogické fakultě a Centrem jazykového vzdělávání MU.

Pomoc těchto studentů nezůstala bez povšimnutí - na jejich snahu zareagoval rektor Mikuláš Bek vydáním opatření rektora č. 8/2015, Stipendijní program rektora MU na podporu humanitárních aktivit realizovaných studenty MU. Toto stipendium je vyhlášeno pro akademický rok 2015/2016 a přihlásit se o ně

mohou studenti, kteří se zapojili do „celospolečensky významných humanitárních aktivit, založených na principu dobrovolnosti a sdílejících hodnoty zastávané MU“.

V čl. 1 odst. 2 opatření jsou definovány aktivity, na které stipendium dopadá - jde pouze o demonstrační výčet, ne konečný souhrn podporovaných aktivit, a fantazii uchazečů se tak meze nekladou. Výše udělovaného stipendia je posuzována na individuální bázi a rozhoduje o ní prorektor pro záležitosti studentů, nyní prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc. Stipendijní program je financován jak z rektorových rezerv, tak z darů ze stipendijních fondů jednotlivých fakult, a zapojit se do jeho plnění může i široká veřejnost prostřednictvím daru na darujmuni.cz, kde se pod hlavičkou „Pomozte nám vybarvit jejich svět“ k 29. 4. 2016 vybralo již neuvěřitelných 92.000 Kč.

DVOJÍ POHLED

Jako bychom raději léčili symptomy nějakého onemocnění, než se vypořádali s nemocí samotnou

Svatava Veverková, Vlastimil Vítoul

Ne nadarmo se říká – *bis idem non est idem, neboli dvakrát totéž není totéž. Abychom Vás o tom přesvědčili, položili jsme tytéž otázky jedné ženě a jednomu muži, jež před lety sami opustili své domovy, aby ten nový nakopec našli v České republice. Vlastními očima můžete sledovat dvojí pohled na tytéž otázky. A jaký bude ten Váš?*

Fatima Rahimi

Narodila se v Herátu, ve městě stejně velkém jako je Brno, ležícím na severozápadě Afghánistánu. V České republice žije zhruba patnáct let. Studuje Evropskou historii na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy

v Praze a pracuje jako redaktorka Deníku Referendum a dále jako koordinátorka projektu „Lidové školy migrace“ v Multikulturním centru Praha. Afghánistán opustila spolu se svou rodinou z politických důvodů v době režimu fundamentálního Tálibánu.

1. Jak bys v krátkosti charakterizovala zemi, odkud pocházíš (životní podmínky, dodržování lidských práv, bezpečí aj.)?

FR: Afghánistán je krásná hornatá země s bohatou historií a kulturou, kterou zasáhla válka a nepustila. Země je již zhruba čtyřicet let válečnou zónou. Neustále nepokoje také zcela změnily celkový charakter tohoto středoasijského státu. Ve společnosti je chaos, beznaděj, chudoba, nevzdělanost. Životní podmínky

se od roku 2001 zlepšily, ale ne moc výrazně. Co se bezpečnosti týká, tak je to teď velmi špatná.

2. Jak si myslíš, že tuto zemi vnímají Češi?

FR: Pro většinu lidí nejenom v České republice je Afghánistán země, kde žijí teroristé a je spojena s Bin Ladinem. Moc lidí neví, že v sedmdesátých letech Kábul (hlavní město Afghánistánu) nesl název „Druhá Paříž“.

Německo bylo i před patnácti lety
cílovou destinací uprchlíků

3. Jaký je Tvůj názor na současnou migrační krizi?

FR: Uprchlícko-migrační krize je velmi, velmi složité téma. Nepovažuji se za odborníci, takže se k tomu vyjadřuji pouze jako laik a jako člověk, který má sám uprchlickou zkušenost a minulost. Pozitivní je v tom to, že můžeme vyzkoušet svoji lidskost a hodnoty, o kterých se v současné době tak mluví, jako je právě pomoc lidem v nouzi. Negativní je růst xenofobních nálad a pravicového populismu, který je ale vidět po celém světě.

4. Německou kancléřku Angelu Merkelovou někteří považují za strůjce tzv. invaze uprchlíků do Evropy díky její větě o udělení azylu všem uprchlíkům ze syrské války. Jaký je Tvůj názor na migrační politiku Angely Merkelové?

FR: Podle mě je Angela Merkelová jedna z největších političek a politiků současnosti. Nemyslím si, že její slova a výroky nějak výrazně souvisí s tím, že lidé chtějí zrovna do Německa. Německo i před patnácti lety, kdy jsme byli my v uprchlickém táboře, bylo cílovou destinací mnoha uprchlíků. Tehdy žádná Angela Merkelová nebyla.

Uprchlíká krize má řešení ve spolupráci celé
Evropy, v jednotě a solidaritě

5. Aktivistka Jana Yngland Hrušková se opakovaně nechala slyšet, že za pařížské teroristické útoky může špatná politika Evropské unie a tito politici by neměli zůstat nepotrestáni, ale ona to udělat nemůže, neboť je žena a nemá zbrojní průkaz. Může být na tomto extrémistickém výroku něco pravdy?

FR: S Janou Yngland Hruškovou si myslím, že bohužel nemá cenu diskutovat. To je člověk, který má svoje podivné názory a za žádnou cenu je nechce změnit, i když jí tisíckrát ukážete fakta a čísla, která její mylné argumenty vyvrátí. Je to člověk otevřeně podporující antisemitu Adama B. Bartoše. Od takového člověka nelze očekávat nic jiného.

6. Dalajláma řekl: „Má-li problém řešení, nemá smysl dělat si starosti. Když řešení nemá, starosti nepomohou.“ Vidiš v tomto citátu nějakou paralelu s migrační krizí? Domníváš se, že migrační krize má řešení? Pokud ano, jaké?

FR: Nemyslím si, že tento citát můžeme aplikovat na uprchlickou krizi. Uprchlíká krize má řešení, jeho řešení je ve spolupráci celé Evropy. V jednotě, v solidaritě.

Jedna ruka netleská

7. Máš nějaký oblíbený citát, písničku, film nebo knihu, kterým bys chtěla předat našim čtenářům skryté poselství?

FR: Můj táta má oblíbené perské přísloví, o kterém si myslím, že by mohlo pěkně ukončit tento rozhovor, a to... „Jedna ruka netleská.“

Yaser Hanna

Původem ze Sýrie. Pracuje pro soukromou společnost a na veřejné univerzitě, kde právě dokončuje Ph.D. Sýrii opustil před více než sedmi lety, protože chtěl žít svobodný a nezávislý život. Navíc měl vždy pocit, že tam nepatří, neboť jeho způsob uvažování byl vždycky bližší mentalitě Evropanů.

1. Jak bys v krátkosti charakterizoval zemi, odkud pocházíš (životní podmínky, bezpečí aj.)?

YH: Na tuto otázku je velice těžké odpovědět, neboť Sýrii zmlátá více jak pět let válečný konflikt. Země, kterou jsem znal před válkou, byla bezpečným státem s přijatelnými životními podmínkami – ne příliš odlišnými od těch zdejších.

2. Jak si myslíš, že tuto zemi vnímají Češi?

YH: Česká republika a Sýrie měly v minulosti pevné vazby, což se odráželo i na dobrých vztazích Čechů a Syřanů. Mnoho Čechů žilo v Sýrii, mnoho Syřanů žilo a stále žije v České republice. Z důvodu kritické situace v mé rodné zemi jsou někteří Češi plni strachu a jejich pohled na Sýrii i Syřany se dramaticky změnil.

Politika „otevřených dveří“ vytvořila atmosféru strachu a nenávisti

3. Jaký je Tvůj názor na současnou migrační krizi?

YH: Není pochyb o tom, že uprchlická krize je přímým dopadem strašné situace v Sýrii a přilehlém regionu. Bohužel, stejně jako u všech krizí, tak i u této se objevilo mnoho oportunistů, kteří krize využili – ať už je řeč o politicích, nebo o osobách vydávajících se za uprchlíky s vidinou snazšího přístupu do Evropy. Dle mého je potřeba jasně rozlišovat mezi skutečnými uprchlíky ze země sužované válkou a těmi, kdo celou situaci zneužívají ke svému prospěchu. Při ohlédnutí zpět na masy lidí, které se do Evropy dostaly bez jakéhokoliv bezpečnostního prověřování, považuji prvotní politiku „otevřených dveří“ za zásadní chybu. Enormně se tak zvýšilo riziko nejen pro samotné Evropany, ale i pro uprchlíky hledající zde bezpečné útočiště, ve kterém by mohli začít nový život. Je nezbytné vytvořit a realizovat postup, na základě kterého se dostane pomoci těm, jež ji skutečně potřebují, a ti, kteří pocházejí z relativně bezpečných zemí, by neměli zabírat místa potřebným. Není totiž možné přijmout tisíce lidí bez jakéhokoliv bezpečnostního prověření a plánů pro nadcházející roky. Pokud nebude vytvořen a důsledně realizován jasný plán pro integraci, nemůžeme očekávat, že se ze všech příchozích uprchlíků stanou produktivní členové společnosti. Přijímací proces by pak měl být založen na individuálním přístupu k žadatelům o azyl, v jehož průběhu by mělo být posouzeno nejen hrozící nebezpečí, ale i schopnost integrace žadatele do nového prostředí. Proces přijímání a integrace by se měl realizovat postupně bez vyvíjení nadměrně zvýšeného tlaku na společnost a ekonomiku země poskytující útočiště. Politika „otevřených dveří“ vytvořila atmosféru strachu a nenávisti, která není prospěšná nikomu, až na krajně pravcová hnutí, která díky tomu získávají na významu. Lidé totiž mají pocit, že jejich vlády jim nenaslouchají. Z dlouhodobého hlediska je uprchlická krize velkým ohrožením pro Evropu samotnou, a to nejen kvůli „vnějším“ bezpečnostním rizikům, ale též z důvodu rizika větší radikalizace Evropanů samotných a odklonu od demokratických hodnot.

4. Německou kancléřku Angelu Merkelovou někteří považují za strůjce tzv. invaze uprchlíků do Evropy díky její větě o udělení azylu všem uprchlíkům ze syrské války. Jaký je Tvůj názor na migrační politiku Angely Merkelové?

YH: Čeho se Angela Merkel snaží docílit, to asi nechápe nikdo. Její přístup k uprchlické krizi působí velmi zmateně. Myslím si, že v konečném důsledku nikomu neprospívá, a to ani samotným uprchlíkům, neboť přispěla k vytvoření atmosféry nenávisti a strachu i u umírněných lidí, kteří jsou nyní přitahováni krajně pravcovými hnutími a jimi nabízeným řešením. Německo by mělo postupovat koordinovaně s ostatními státy EU, neboť tato krize neovlivňuje pouze Německo

samotné, ale také všechny ostatní státy Evropy, a dříve či později bude mít zásadní dopad na budoucnost celé Evropské unie.

Zlu bychom měli spíše předcházet, než se jen vypořádávat s jeho následky

5. Aktivistka Jana Yngland Hrušková se opakovaně nechala slyšet, že za pařížské teroristické útoky může špatná politika Evropské unie a tito politici by neměli zůstat nepotrestáni, ale ona to udělat nemůže, neboť je žena a nemá zbrojní průkaz. Může být na tomto extrémistickém výroku něco pravdy?

YH: Politika Evropské unie byla poněkud zmatená dávno před současnou uprchlickou krizí. Ani mezi útoky v Paříži a uprchlickou krizí nevidím přímé spojení. Extrémisté jsou v Evropě značně dlouho bez toho, aby s tím někdo něco výraznějšího udělal. Teroristické útoky jsou bohužel logickým vyústěním ignorace vzniku a rozvoje extremismu ve světě. Rozvinutý extremismus je nyní mnohem obtížnější zastavit a v konečném důsledku ovlivní každého z nás. Osobně věřím, že zlu bychom měli spíše předcházet, než se jen vypořádávat s jeho následky.

6. Dalajláma řekl: „Má-li problém řešení, nemá smysl dělat si starosti. Když řešení nemá, starosti nepomohou.“ Vidiš v tomto citátu nějakou paralelu s migrační krizí? Domníváš se, že migrační krize má řešení? Pokud ano, jaké?

YH: Citát není přiléhavý. Jasně řešení uprchlické krize zde samozřejmě je – stačí se zamyslet, proč je svět touto krizí nyní zmítán a v minulosti nebyl. Jakmile si to uvědomíme, uvidíme řešení. Ukončíme příčiny, které válku i krizi začaly, a dovolme uprchlíkům vrátit se do bezpečné země. Většina osob prchajících ze Sýrie své domovy opustit nechtěla, ale ohrožení života jejich dětí a jejich milovaných je k tomu přimělo – zde však hovoříme nejvýše o 20 % z celkového počtu osob prchajících do Evropy. Dále je tedy nezbytné začít důsledně prověřovat pozadí osob snažících se do Evropy dostat a navracet ty, kteří nesplňují podmínky pro přijetí. Naopak s těmi, jež podmínky splňují, by mělo být zacházeno lidsky a důstojně. Počet přijímaných osob by země EU měly stejně jako v USA, Kanadě či Austrálii stanovit s předstihem, aby to odpovídalo jejich možnostem. Pustit do Evropské unie každého rozhodně není odpovědí na řešení současné krize. Stejně tak řešením není ani současná dohoda s Tureckem. Ta sice může snížit počet uprchlíků na hranicích evropských států, ale za jakou cenu?! Je to jako bychom raději léčili symptomy nějakého onemocnění, než se vypořádali s nemocí samotnou.

Chceš-li jít rychle, jdi sám.
Chceš-li dojít daleko, jděte společně

7. Máš nějaký oblíbený citát, písničku, film nebo knihu, kterým bys chtěl předat našim čtenářům skryté poselství?

YH: Mám moc rád jedno africké přísloví, které dle mého trefně shrnuje dosavadní vývoj i budoucnost lidské společnosti: „Chceš-li jít rychle, jdi sám. Chceš-li dojít daleko, jděte společně.“

Etymologické okénko

Petr Jedlička

Znáte původ těchto slov?

AZYL: ze starořeckého adjektiva *ἀσύλος* [asýlos] – bez újm, bez úrazu, bezpečný. Odvozeno od *ἀσύνω* – loupím, uchvacuji. Předpona *ἀ-* představuje zápor.

KVÓTA: z latinského adjektiva *quota* – kolikátá. Zkracuje spojení *quota pars* – jak velká část. Od příslovce *quot* – kolik.

VÍZUM: z latinského *charta visa* – shlédnutý papír (= zkontrolovaný doklad). Existovala i varianta *visum* – věc shlédnutá. Odvozeno od *video* – vidím.

MIGRACE: z latinského *migro* – stěhuji se.

DETENCE: z latinského *detineo* – zadržuji, zajímám, poutám; zdržuji od něčeho.

Proč mladí silní muži nevezmou do ruky zbraň aneb jak se (ne)poučit z dějin

Adam Pálka

Třebaže je evropská migrační krize tématem aktuálním, často se stáváme svědky toho, jak jsou k některým aspektům současné běženecké vlny hledány paralely v blízké i vzdálené minulosti. Někteří odpůrci migrace vyslovují myšlenku, že hromadný příliv lidí z odlišného kulturního prostředí připomíná invazi barbarů na území pozdně starověkého římského impéria. Nechybí varování, že západořímská říše v důsledku této invaze zanikla, a proto stejný osud potká Evropskou unii. Zastánci migrace naopak poukazují na to, že již v raném období islámu muslimové tolerovali Židy a křesťany. Snaží se tím vyvrátit představu, která je v souvislosti s příchodem statisíců muslimů do Evropy často uváděna: islám má v sobě zakořeněnou nenávisť vůči jiným vyznáním a muslimové jsou povinni ostatní náboženství potírat.

Je zjevné, že k dějinným exkurzům se mohou z nejrůznějších důvodů uchýlovat jak kritici vstřícné imigrační politiky, tak i lidé s pozitivním vztahem k současné přistěhovalecké vlně. Hledání paralel či analogií v minulosti se však nemusí vyplatit – může se totiž stát, že se bude jednat o srovnání přinejmenším pochybné.

Zemanovy paralely

S takovým pochybným nalézáním pravdy (nejen) v historii nás v prosinci 2015 seznámil prezident Miloš Zeman ve svém vánočním poselství, když o prchajících syrských mužích prohlásil: „A já se ptám, proč tito muži nevezmou do ruky zbraň a nebojují za svobodu své země proti Islámskému státu. Jejich útěk objektivně posiluje Islámský stát. A já si nedovedu představit, že v době, kdy z protektorátu prchali naši mladí muži, prchali proto, aby ve Velké Británii dostávali sociální dávky.“

Člověk neznalý dané problematiky by mohl z prezidentových slov mylně nabýt dojmu, že exodus milionů Syřanů byl způsoben tzv. Islámským státem a ničím jiným. Přitom jejich velká část utíká ze země kvůli bojům mezi Asadovými jednotkami a protivládními

povstanci. Tuto skutečnost však nepovažují za největší problém Zemanova projevu. Mnohem více pokulhává srovnání mezi českými muži opouštějícími protektorát a Syřany utíkajícími ze své vlasti, tedy jinými slovy prezidentova snaha poučovat dějinami.

Čech není Syřan

Mezi prchajícím Čechem z doby kolem roku 1940 a Syřanem ze současnosti je příliš mnoho odlišného. Čech utíkal ze země, které byla v březnu 1939 bez tvrdších bojů obsazena cizím agresorem. Tento uprchlík neměl větší problém rozeznat dobro od zla a uvědomit si, že je potřeba osvobodit český národ od německého jha. Navíc měl to štěstí, že v zahraničí působily české exilové orgány, díky jejichž činnosti pro něj bylo relativně snadné vstoupit do zahraničního odboje (např. do leteckých oddílů ve Velké Británii, na které patrně narážel Miloš Zeman ve vánočním projevu).

Naproti tomu syrský uprchlík opouští zemi nacházející se ve stavu nepřehledné občanské války (Asadův režim, syrská opozice, hnutí Al-Nusra, Kurdové), do něhož navíc zasahují i cizí země. Jakýmsi specifickým je pak

tzv. Islámský stát ovládající četná území na východě, jehož významná část Syřanů vnímá jako cizího okupanta. Konflikt v Sýrii má tedy naprosto jiný charakter než okupace Čech a Moravy nacisty. Zatímco Čech v protektorátu věděl, proti komu a za koho bojovat, syrský uprchlík to často neví. A pokud by se náhodou uprchnuvší syrský muž nakonec rozhodl do konfliktu vstoupit a po vzoru zemanových slov třeba zaútočit se zbraní v ruce proti Islámskému státu, pak nastane menší problém: v zahraničí není organizován žádný odboj srovnatelný s tím československým na přelomu 30. a 40. let.

Uprchlíci nejen na našem území

Miloš Zeman vedle sebe tedy postavil dvě situace, jež si v závěru příliš podobné nejsou. Jelikož je syrský konflikt primárně válkou občanskou, bylo by vhodnější, kdyby prezident nabídl srovnání s nějakým dřívějším občanským konfliktem většího rozsahu. Nemusel by přitom chodit nikterak daleko, neboť ve 20. století takový typ války několikrát zažila sama Evropa. Možná by byl prezident Zeman překvapený, že tyto evropské konflikty měly za následek značné množství uprchlíků obou pohlaví a všech věkových kategorií, tedy i mladých silných mužů. Ti často hledali možnost

nového života za hranicemi své rozvrácené vlasti a tak se návrat domů se zbraní v ruce obvykle nekonal.

Evropské občanské války se zpravidla přímo dotýkaly i československých nebo českých dějin. Uprchlíci z ruské občanské války (1917–1922), řecké (1946–1949) a jugoslávské (1991–2001) totiž nacházeli útočiště i na našem území, aniž by z jejich řad byli odmítáni bojeschopní muži, po nichž by se požadoval návrat do vlasti. Imigrační vlna související se španělskou občanskou válkou (1936–1939) se sice Československa výrazněji nedotkla, ale i zde můžeme sledovat osudy tisíců mužů hledajících štěstí jinde.

Závěrem považuji za vhodné nechat promluvit přímo jednoho z těch, proti nimž byla prezidentova slova namířena. Syřan jménem M. Elje se na webu www.quora.com zapojil do diskuze, když k otázce „Why don't the refugees stay to fight for their country?“ (pozn. aut. - Proč uprchlíci nezůstávají, aby bojovali za svou zemi?) napsal: „Protože nevíme, s kým bojovat a proti komu. Syrská válka je jednoduše mnohostranný konflikt a každá strana prohlašuje, že má pravdu (...) Nenávidím všechny strany konfliktu za to, co mé zemi udělali, a nikdy nebudu podporovat jakoukoliv bojující stranu.“ (pozn. redakce - jedná se o autorský překlad).

Foto: Kosovští uprchlíci v březnu 1999, zdroj: R. LeMoyne, Flickr, CC BY-NC-ND 2.0

Vyhnanství ve starověkém Římě

Josef Bártu

Jedním z velmi častých trestů ve starověkém Římě bylo vyhnanství. V této době existovaly tři druhy vyhnanství – relegatio, exilium a deportatio.

Relegatio (z latinského relegare – poslat pryč, vypovědět) bylo nejmírnějším druhem vyhnanství, při kterém došlo buď k přikázání místa pobytu, nebo naopak k jeho zákazu. Bylo často pouze dočasné a nespojovalo se se ztrátou občanství a majetku. O délce trestu rozhodovaly věk a postavení pachatele. Relegatio postihlo exempli causa Ovidia. Byl vypovězen císařem Augustem, jenž nevyhověl jeho prosbám o návrat. Ovidius zemřel ve vyhnanství na březích Černého moře.

Exilium (z latinského excilere – vyskočit) označovalo dobrovolný odchod do vyhnanství. Využíval jej obžalovaný, aby se vyhnul trestu. Exilium muselo být uplatněno před sečtením hlasů, které měly rozhodnout o vině či nevině obžalovaného. S tímto trestem byla spojena ztráta občanství (capitis deminutio media) a majetku (publicatio bonorum). Kdo takto odešel dobrovolně do vyhnanství, ztratil rovněž možnost vrátit se zpět. Při pokusu o návrat by ho mohl kdokoliv bez trestně zabít.

Deportatio (v překladu znamená vypovězení) se vyvinulo v době císařské jako zpřísněná forma exilia. Hlavní rozdíl od exilia spočíval v tom, že deportatio nebylo dobrovolné. Odsouzený byl odvezen na ostrov – in insulam. Součástí tohoto trestu byla rovněž ztráta občanství a majetku.

Ovidius, foto: Kurt Wichmann, Wikipedia Commons, CC-BY-3.0.

Co se děje za hranicemi našich v podstatě spořádaných světů

Anežka Vrchotová

Dle prorektorky pro záležitosti studentů, **prof. JUDr. Naděždy Rozehnalové, CSc., se nejedná o evropskou migrační krizi. „To je jen náš evropský pohled v okamžiku, kdy lidé „viditelně“ do Evropy přicházejí a hromadí se v táborech před hranicemi.“ Jedná se hlavně o krizi ve státech, odkud lidé odcházejí. V rozhovoru uvádí, že samotná podstata problému se nenachází v Evropě.**

Jako prorektorka pro záležitosti studentů rozhodujete o udílení stipendia dle Opatření rektora č. 8/2015. Byl o něj zájem? Jaký názor na tento stipendijní program máte?

Ano, zájem byl a je. Akorát je aktuálně větší převahou zájmu oproti finančním možnostem. Ostatně přehled udělených stipendií je uveden na stránkách studijního oddělení. Jde o hodně dobrou aktivitu. Stipendia se neomezují na pomoc v migrační krizi. Jde

o mnohem širší záběr humanitárních aktivit – od oné pomoci související s migrací přes pomoc budoucích lékařů v rozvojových zemích až nakonec k úplně obyčejným aktivitám, jako je pomoc dětem v dětském domově či utečeneckých táborech. A oblasti pomoci jsou také velmi rozmanité – od hranic EU přes Ukrajinu a Turecko až po Afriku. Je to fajn, že aspoň takto může univerzita vyjádřit svou podporu a jistě poděkování těmto aktivitám a jejich aktérům. Někdo může pomoci penězi (hlavním zdrojem tohoto fondu je sbírka Daruj MÚNI), někdo aktivitou. Bylo by dobré, kdyby se i fakulty, které mají finančně silné stipendijní fondy, více zapojily. Ale abych nekrývdila – fakulty pedagogická, ekonomicko-správní a sociálních studií a Centrum jazykového vzdělávání náš fond také podpořily a za to jim patří velké díky.

Dnešní svět chce rychlé titulky a trefná přirovnání, ale to tady nejde

Mohla byste jednou větou charakterizovat evropskou migrační krizi?

Nemohla. To nelze, není jednoduchých vysvětlení. Dnešní svět chce rychlé titulky a trefná přirovnání. Ale to tady nejde. A vůbec již nejde o evropskou migrační krizi. To je jen náš evropský pohled v okamžiku, kdy lidé „viditelně“ do Evropy přicházejí a hromadí se v táborech před hranicemi EU. Krize v regionech, odkud ti lidé přicházejí, byla již dlouho – v Afghánistánu, Iráku, oblasti Dárfúru... K tomu jen přibýly další oblasti, kde se válčí. A nikde nenastala ta situace ze dne na den. Podívejte se na utečenecké tábory v Libanonu či Dárfúru – tam už vyrůstají děti, které nepoznaly nic jiného než stany a ulice v utečeneckém táboře. A najednou se to týká nás, Evropanů, takže máme krizi.

Myslíte si, že převažují pozitiva, či negativa? Proč?

Pozitiva, negativa – čeho? Pozitivem bude, pokud si uvědomíme my, naši představitelé či vůbec „my“ z bohatých rozvinutých zemí to, co se děje za hranicemi našich v podstatě spořádaných světů. A možná se to děje proto, aby byly uspokojeny naše potřeby. Pokud nebudeme věci pojmenovávat pravými jmény, tak se budeme stále více a více bořit do nepochopení toho, co se za hranicemi děje. A stále více budeme jen ovlivňováni médií a názory v nich hlášenými. O problémech vztahů Sýrie, Turecka a Iráku se hovořilo dlouho. O Kurdistanu svět ví desetiletí. O katastrofách v Africe se už ani nepíše.

Mohla byste na základě svých zkušeností říci, jak o této krizi smýšlí právní odborníci z jiných zemí, popřípadě zda se tímto tématem vůbec zabývají?

Jsem možná odborník na mezinárodní právo soukromé, a to řeší trochu jiné problémy. Se situacemi kontaktu s cizí kulturou počítá. Ostatně si vezměte

změny v navázání – zmizel hraniční určovatelský stát příslušnosti pro řadu oblastí a je nahrazen domicilem. Což je ostatně reflexe právě na to, že na území EU žije velké množství lidí bez státní příslušnosti k dané zemi, ale s vazbami, a to dlouhodobými, k území. No, ale to si vlastně spíše my sami ulehčujeme situaci před našimi soudy. K Vaší otázce – ano, určitě. Ale tady bych nechala mluvit spíše kolegy z oblasti politikologie a mezinárodního práva veřejného. Třeba spíše vyhodnotit diskuse, konference, semináře.

Dnes to jsou spíše otázky než odpovědi

Napadá Vás nějaké vhodné řešení migrační krize?

Nenapadá. Ani nemůže. Podstata problému není tady, v Evropě. Víím jen, že to nevyřeší sebelepší vymyšlení azylových pravidel či chytré diskuse a prohlášení. Ani přijetí padesáti uprchlíků splňujících naše představy na udělení azylu. Tím je nepopírám, je dobře, že se o věcech mluví. Horší je, když se zapomene, že jsou. Migrační krizi nelze vyřešit v Evropě. Řešit se musí podstata toho, proč lidé odcházejí. Proč v určitých oblastech jsou krize, které vyženou lidi z jejich domovů. Podívejte se, většina lidí zůstává blízko – dnes snad více než dva miliony lidí je na hranicích Turecka a Sýrie, další milion a možná už více máte v Libanonu. OSN dnes přestalo hrát tu roli, kterou hrálo v minulosti. A kdo ji vlastně namísto ní či vedle ní hraje? Takže dnes jsou to spíše otázky než odpovědi.

Často se objevuje názor, že média zkreslují řadu informací, čímž posilují nenávistné postoje velké části společnosti vůči islámu. Co si o tomto názoru myslíte?

No, ony se lépe prodávají ty horší a katastrofické informace. Média na nás mají obrovský vliv, mnohdy ať chceme či nechceme. Ale to je na úplně jinou diskusi. Kdo chce, informace si dnes najde.

Jak se stavíte k varováním, že v evropských zemích může nakonec získat dominantní vliv právo šaría?

Na prvý nástřel mne napadlo, že je to blbost. Na druhé straně, s islámem má křesťanství mnoho společného, kus společné minulosti a bojů o hegemonii nad určitými územími. Onen politický radikální islám, který chce změnit svět, nelze určitě podceňovat. A hlavně zájmy za ním stojící. O tom je zapotřebí otevřeně hovořit. Vlastně, on to v novinách hezky řekl Karel Schwarzenberg. To, že ho neznepokojuje plná mešita, nýbrž prázdné kostely. Jsem bezvěrec, ale jeho slova plně sdílím. V tom duchu, že rezignace na naše kořeny, na naše hodnoty, i naše jistá lenost jsou to, co může způsobit dominanci jiných hodnot.

Je dle Vašeho názoru možné hodnotit postavení ženy v islámu jakožto podřadné či ponižující, když je přitom islám rozdělen do značného množství myšlenkových směrů?

Rovnost mezi ženami a muži je jednou ze základních evropských hodnot. To je nesporné a určité by mně jako osobě vychované v tomto duchu vadilo postavení, které vyžaduje salafistický či wahhabitský islám. Na druhé straně máte islámské země, kde se ženy prosazují jak v politice, tak v hospodářském životě. A to nemluví o postavení v rodině – myslím tím dovnitř.

A ony samy by o podřadném postavení nehovořily. Ale celkově máte pravdu, je to více svět mužů a jejich dominance. Tady samozřejmě nehovořím o zvrstvech tzv. Islámského státu. Tady nelze hovořit o podřadnosti či ponižení, ale o zločinech.

Máte nějaké osobní zkušenosti s muslimy? Pokud ano, mohla byste je stručně popsat?

Samozřejmě, že mám. Do těchto oblastí jsem jezdila a jezdím ráda a i když máte své speciální zájmy, proč do určité oblasti jezdíte, pořád se stýkáte s lidmi. Osobní zkušenosti jsou stejné jako s jinými lidmi v jiných oblastech. Samozřejmě jsou to oblasti, kde musíte respektovat určitá pravidla. Možná více než jinde. A někdy, jako třeba na zapadlém venkově, je nejlepší být téměř neviditelný. V lepším případě se s vámi třeba muži vůbec nebaví. Ale jste turista, návštěvník, mnohdy v očích lidí bohatý, a pokud si tato pravidla uvědomíte, tak máte největší problém s dopravou – aby byla, abyste se nevybourali a aby vás něco nepřejelo. Ano, Evropa je jednodušší – sama žena může jít většinou do jakýchkoli zařízení, bez doprovodu. Nikdo neřeší vhodnost oblečení – tedy pokud si nehrájeme na dress code a být in. Na druhé straně po nocích nechodíte ani do určitých částí Brna. Takže ano, zkušenosti mám a jsou stejné jako kdekoli jinde. Dobré i špatné.

Akademický život – neuspořádaný, ale volný

Chtěla jste být vždy právníkem, nebo jste chtěla studovat a pracovat v jiném oboru?

Ano, chtěla jsem kdysi studovat historii (to mi nedovolili rodiče, to víte, v době voleb jediné střední a jediné vysoké školy bylo vše jiné) a potom ekonomem (to mi nedovolila má lenost v učení se matematiky na přijímačky). Takže mi zbyla práva. A protože nejsem člověk ctící systematickosti v práci, vyhovuje mi trochu neuspořádaný akademický život – neuspořádaný, ale volný.

Atlas muslimských strašáků

Adam Pálka

Ve všech oblastech lidského vědění většinou platí pravidlo, že tím nejdůvěryhodnějším zdrojem informací je odborník na danou problematiku. Dvojnásobně to platí pro téma islámu. Představitelé různých hnutí a stran své výroky na adresu muslimů často pronáší s cílem zalíbit se svým příznivcům, a nezřídka se tak stává, že z úst politiků zazní zkreslená fakta. Naopak religionisté či arabisté by při sdělování informací měli být vedeni snahou podat co nejobjektivnější obraz reality bez zbytečných emocí. A právě takového úkolu se skvěle zhostil Bronislav Ostržanský z Orientálního ústavu Akademie věd ČR, který napsal v roce 2014 publikaci s názvem Atlas muslimských strašáků aneb Vybrané kapitoly z „mediálního islámu“.

V této knize čtenář nalezne abecedně seřazená hesla, při jejichž výběru autor v první řadě vycházel z přesvědčení, že je třeba uvést na pravou míru pojmy skloňované v médiích v souvislosti s islámem. Ostránský si totiž nemohl nevšimnout, že mediální obraz islámu je mnohdy vzdálený realitě. Nemysleli si však, že by autorovým cílem bylo náboženství muslimů nekriticky chválit. To je patrné již z předmluvy, kde zaznívá, že kniha má pomoci islámu „vystoupit z role temných mediálních hrozeb a stereotypů do polohy velkého světového náboženství, z něhož vzešlo mnoho dobrého i zlého a které může stejně dobře být zdrojem obohacení či inspirace jako důvodem ke znepokojení.“

Ostránský se většinou zdržuje subjektivních hodnocení a snaží se o popis hesel z pozice nezaujatého člověka. V těsné blízkosti nacházíme jak kladné aspekty islámu, tak i jeho nesporná negativa. Autor například nijak nezakrývá těžké postavení některých skupin obyvatelstva v muslimských zemích. O ateistech tvrdí, že *„jsou většinou nuceni svůj světónázor skrývat, neboť mohou být obviněni z odpadlictví nebo z rouhání.“* Podobně se musí skrývat i homosexuálové. Čtenář by však na základě takových pasáží určitě neměl dojít k závěru, že žádná z forem islámu není slučitelná s evropskými hodnotami. To je patrné u hesla Euro-islám, ve kterém Ostránský poukazuje na tendenci médií sdělovat převážně neradostné věci o muslimech v Evropě, a tudíž jsou opomíjeny *„pozitivní příklady zapojení muslimů do evropských občanských společností.“* Možná by však autor k médiím zaujal vstřícnější stanovisko, pokud by svůj atlas psal v této době. Není tomu totiž dávno, kdy evropské deníky obsáhle referovaly o zvolení muslima Sadiqa Khana londýnským starostou.

Velké vášně vzbuzuje problematika násili a práva šaria, takže není divu, že i tyto pojmy v knize najdeme. Ostránský sice nepopírá kruté praktiky vyskytující se v islámském světě, avšak u samotného hesla násili

ukazuje, jak mohou být některé pasáže z Koránu vytrženy z kontextu. V tažení proti islámu je například užíván text začínající slovy „*Zabíjejte je všude, kde je dostihnete...*” Kritici islámu ovšem často nezduřazní, že se jedná o popis obranné války, kdy byli Mohammedovi stoupenci v ohrožení ze strany nemuslimů. U práva šaria se dočteme, že mezi jednotlivými zeměmi existují značné rozdíly v míře jeho zavádění do života společnosti. Ne vždy je za slovem šaria nutné vidět kamenování, amputace či bičování. Naopak až znepokojivě vyznívá heslo vraždy ze cti – ač nejsou přímo zakatoveny v islámu, soudci vraždy zlehčují a pro pachatele mívají nezdědka pochopení.

Dalším typickým „muslimským strašákem“ je role žen v islámu a zde též můžeme hovořit o vyváženém pohledu autora. Co se zahalování týče, uvádí, že pro mnohé ženy „*představovalo odložení šátku či závoje v minulosti jistě akt emancipace (...) ovšem pro mnohé naopak stejnou emancipaci znamená nošení šátku.*“ U hesla žena v islámu autor otevřeně píše o omezování žen v teoretické i praktické rovině, zmiňuje se ale také o existenci muslimského feministického hnutí.

Z předchozích řádků je zřejmé, že Bronislav Ostránský zpracoval poučný a objektivní výklad o aktuální problematice. Kdyby náhodou v budoucnu vyšlo nové vydání, bylo by určitě vhodné doplnit Atlas muslimských strašáků o nová témata. Autor by třeba mohl osvětlit, co nám islám může říci k případům znásilnění, a zda měla skupina Ortel pravdu, když se k uším posluchačů donesla neblahá zvěst „Proč kostel nestaví v arabských zemích?“

Foto: Adam Pálka

Novela trestního zákoníku a uprchlíci

Zdeněk Jiří Skupin

Takzvaná migrační krize výrazně zasahuje do podoby současné Evropy. Snahy dosáhnout produktivního řešení na úrovni politických zástupců se míjí účinkem, což má také za následek neustálé zvyšování prnutí v evropské společnosti, zejména pak dochází k posilování extremismu. Může mít tato situace vliv na novou trestněprávní úpravu?

Ze zpráv o činnosti státního zastupitelství jasně plyne, že dochází k výraznému růstu islamofobních nálad. Přestože se současná kriminalita, založená na základě skutečné nebo domnělé rasy, příslušnosti k etnické skupině, národnosti, politickému přesvědčení, vyznání, nebo na tom, že jsou poškození skutečně nebo domněle bez vyznání, pohybuje ve srovnání s celkovou kriminalitou na nízké úrovni (0,1 %, tj. kolem 250 trestných činů ročně), je pravděpodobný její budoucí nárůst. Tuto skutečnost je možné podložit zejména strachem majoritní společnosti z uprchlíků, který je způsobován jak médii, tak výroky čelních představitelů státu.

Jsmo na to připraveni?

V této situaci si lze klást otázku, zda jsou uprchlíci v současné situaci v České republice v bezpečí, zda neuprchli z oblasti zastížené válkou do oblasti výrazně xenofobně naladěné. Při pohledu do trestního zákoníku řada trestných činů obsahuje ve svých kvalifikovaných skutkových podstatách „omezené“ diskriminační důvody, v současné době je jejich celkový počet dvacet jedna, mezi nimi zejména vražda, ublížení na zdraví, vydírání, poškození cizí věci, atd. Tudiž lze uzavřít, že ochrana menšin na úrovni trestního práva je svým způsobem zajištěna, stále ale zůstává otevřena otázka, zda dostatečně. Odpověď může přinést návrh novely trestního zákoníku, který je v současné době v mezirezortním připomínkovém řízení.

Příslušná novela přináší ochranu ve třech směrech. Prvním je ochrana majoritní společnosti, a to tím, že dochází k úpravě ustanovení o organizovaném zločinu a je zaváděna nová úprava teroristického trestného činu a nového pojmu teroristická skupina. V souvislosti s tímto je zavedena i úprava o beztrestnosti agenta, který se účastní činnosti teroristické skupiny. Obdobně jsou zavedeny trestné činy financování terorismu nebo podpora a propagace terorismu. Nejenže na základě této novely Česká republika plní své závazky vůči Evropské unii, ale tímto postupem může působit i psychologicky na své obyvatele a snižovat tak již poměrně vysoký tlak ve společnosti projevující se strachem a příklonem k radikalismu a extremismu, založeném zejména na základě nedávných teroristických útoků v Bruselu nebo Paříži.

Druhý směr ochrany je možné spatřovat v rozšíření skutkových podstat klasických trestných činů jako je násilí proti skupině obyvatelů a jednotlivci, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny a podněcování k nenávisti (nebo násilí) vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod. „Omezené“ diskriminační důvody jsou rozšířeny o skupinu označenou jako „třída“, touto je pak rozuměna skupina, která je odlišena na základě ekonomickém. Pod pojem třída by mohli být, mimo jiné „omezené“ diskriminační důvody, uprchlíci také podřazeni, zvláště pak za situace, kdy byli nuceni zanechat veškerý svůj majetek ve své domovině nebo celý svůj majetek rozprodali, aby měli na cestu do Evropy. Avšak pod pojmem třída se neskrývá pouze sociální postavení na základě majetku, ale lze zde zařadit i životní styl, vzdělání apod., respektive i kombinaci více prvků.

Třetí směr ochrany směřuje zejména do řad uprchlíků mezi sebou navzájem. V uprchlických táborech dochází nejen k roztržkám mezi uprchlíky s rozdílným náboženstvím (respektive vnitronáboženským směrem), kteřížto jsou však chráněni na základě vyznání, ale i k útokům na jiné zranitelné skupiny, například uprchlíky s homosexuální orientací. Tuto skutečnost řeší také navrhovaná novela trestního zákoníku, když do skutkových podstat výše zmíněných trestných činů, mimo již zmíněnou třídu, zařazuje i sexuální orientaci a pohlavní identitu.

Zhodnocení připravované novely

Návrh úpravy nemusí působit vyloženě jen mezi uprchlíky navzájem, ale i k ochraně původního obyvatelstva, zvláště pak za situace, kdy uprchlíci přichází z jiného kulturního a názorového prostředí. Současně je nutno podotknout, že připravovaná novela více nerozšiřuje „omezené“ diskriminační důvody uvedené v trestním zákoníku, zejména v návaznosti na sexuální trestné činy zaznamenané v uprchlických táborech, jejichž oběti jsou pak také ženy nebo děti.

Závěrem by bylo vhodné dodat, že zmíněné změny trestního zákoníku nejsou v přímé korelaci s uprchlickou krizí, ale dochází k nim na základě závazků České republiky vůči Evropské unii, ale s jistotou lze říci, že načasování příslušné novely je velmi vhodné, za předpokladu, že bude v nejbližší době schválena. Jednoznačně na otázku, zda jsou minority, a to včetně uprchlíků, dostatečně trestními předpisy chráněny, nelze odpovědět, ale jistě lze sledovat postup správným směrem.

Některé vězní a mučí měsíce až roky, mě věznili „jen“ čtyři hodiny

Anna Katerina Vintrová

Po příjezdu do Kostnice na Erasmus se můj život od základu změnil. Nové prostředí, noví lidé, nové zkušenosti a výzvy. První týden mého pobytu mi začal intenzivní jazykový kurz němčiny a hned na první hodině jsem nevěřila vlastním očím, ani uším. Z dvanácti lidí se mnou sedí ve třídě dva uprchlíci ze Sýrie!

Věděla jsem, že v loňském roce přicestovalo do Kostnice na 2000 uprchlíků, avšak nenapadlo mě, že se s nimi setkám osobně. Ovlivněna českými médii a českým pohledem na věc jsem k nim byla zpočátku nedůvěřivá. Po pár dnech strávených s nimi a ostatními zahraničními studenty, kteří se se mnou podělili o zkušenosti s migranty a uprchlíky ve svých zemích, jsem však změnila názor na migranty, uprchlickou krizi celkově a na (nejen) česká média.

Zkušenosti evropských studentů

Ne všichni migranti jsou opravdu uprchlíci a potřebují pomoc. Taktéž si nemyslím, že všichni migranti jsou bezproblémoví. To dokazují i zkušenosti mých nových kamarádů z celé Evropy. „Chaos, který následoval po příchodu migrantů, je obrovský, a to především na lokální úrovni v různých částech Švédska. Můžeš si všimnout změn, které jsou důsledkem krize. Na druhou stranu ve Švédsku narazíš spíš na ostatní migranty než uprchlíky, nebo si jich alespoň více všimneš. Například Romové se seskupují u obchodů a žebrají,“ tvrdí Ludvig ze Švédska.

Od Marii ze Španělska jsem se dozvěděla, že ve Španělsku žije pouze 18 oficiálních uprchlíků a u ní v Baskicku pouze tři. Dále si myslí, že: „Uprchlíkům dlužíme lepší místo, kde by mohli žít a cítit se dobře. Během a po španělské občanské válce (1936-39) utíkali lidé ze země kvůli krutým životním podmínkám. Hlavními zeměmi byly Německo, Francie a Jižní Amerika. Z tohoto důvodu si myslím, že jim to dlužíme.“ Lise z Francie dodává: „Nikdy není lehké opustit svou zemi. Pokud migranti z ekonomických důvodů opustí svou zemi, hraje vnitřní/vnější politika, válka i omezení lidských práv určitou roli. Pokud tedy mluvíme např. o ekonomickém migrantovi z Afriky, musíme mít vždy na paměti, že koloniální mocnosti jsou také odpovědné za situaci v afrických zemích.“

Strach, ale i lítost

Odrazem výše uvedeného a dnešní situace jsou mj. i výsledky nedávných voleb v Bádensko-Würtembersku. Lidé jsou zmatení, zoufalí, bojí se. Proto doufají, že by nějaká radikální strana mohla něco změnit. Z této situace profitovala AfD (Alternativa pro Německo), jenž je mírně radikální pravicovou stranou, které se podařilo probojovat do Zemského sněmu.

Strach potvrzuje i Monika ze severního Německa: „Po příchodu migrantů se kriminalita zvýšila. Obzvlášť v Kielu teď nemůžu jako žena chodit v noci sama domů. Pokud se jdu večer bavit, pepřový sprej je nutností. Také se nesmím oblékat vyzývavěji. Je to velmi nebezpečné.“

Na druhou stranu, nejen moje zkušenosti jsou spíše pozitivní. Milan z Kielu přiznává: „Byl jsem příjemně překvapen, jak rychle se snaží naučit řeč a jaké dělají pokroky.“ S ním souhlasí i Miloš ze Srbska: „Moje kamarádka pracuje v centru pro uprchlíky. Má s nimi jen dobrou zkušenost. Chovají se k ní hezky.“ Monika ještě dodává: „Většiny uprchlíků mi je líto. Jednou se mi stalo v drogerii, že se mě uprchlík anglicky zeptal, kde jsou šampony. Byl tak milý a vděčný, že jsem mu vůbec odpověděla. Proto mě velice zamrzelo, že média mluví vždy jen o těch „špatných uprchlících“.“

Syrský uprchlík Karam

Jak již bylo řečeno, po seznámení se s místními uprchlíky jsem změnila názor. Pár z nich jsem poznala osobně a také bydlím 50 metrů od jedné uprchlické ubytovny. Ve skutečnosti však ani nevím, že existují. Jen je občas potkávám, jak sedí na trávě před ubytovnou.

Po pár dnech jazykového kurzu jsem tedy zjistila, že Karam, dvaadvacetiletý urostlý pohledný syrský uprchlík, je snad nejpokornějším člověkem, kterého jsem ve svém životě potkala. Ačkoli toho za svůj život zažil hodně zlého (válka, vězení, smrt obou rodičů), stále věří v lepší budoucnost. Neváhala jsem tedy a využila příležitosti se o jeho životě a cestě do Německa dozvědět více. Znovu jsem byla mile překvapena. Nečekala jsem, že bude ke mně tak otevřený a vyličí mi úplně vše.

Zde je výběr toho nejzajímavějšího z našeho téměř hodinového rozhovoru o jeho životě v Sýrii i Německu a jeho cestě do Evropy.

Jak se tvé město Aleppo, tvůj život a život tvé rodiny válkou změnilo?

V posledním ročníku mého studia na střední škole vypukla válka. Poté jsem už nemohl chodit do školy. Musel jsem sám studovat, abych mohl udělat maturitu. Potom jsem samozřejmě nemohl jít studovat na univerzitu. Situace u nás byla velmi nebezpečná, protože skupiny přívrženců naší vlády bezdůvodně zatýkaly mladé lidi, jako jsem byl já. Jejich rodiče nebo přátelé pak za ně museli zaplatit, aby je pustili. Samozřejmě tu byl jeden důvod a tím je náboženství. My jsme Sunnitě a ve vládě jsou Alavitě a Šiitě. My jsme tedy jejich nepřátelé.

Máš také osobní zkušenost s vězením?

Ano. Jednou mě zatkli. Netrvalo to však dlouho, jen asi čtyři hodiny nebo tak nějak. Některé vězní a mučí měsíce až roky, mě věznili jen čtyři hodiny. Samozřejmě mě zbili a tak dále. Bylo to špatné. Víš, potom jsem nemohl chodit, ani běhat. Zranili mi koleno, všude bylo spousta krve. A bylo to bezdůvodně. Nic jsem totiž neudělal!

To mě mrzí. Takže za tebe zaplatili rodiče, aby tě pustili?

Ne. Byl jsem tam asi jenom čtyři hodiny. Ale po této události jsme si řekli, že už tu déle nemůžeme žít. Měli

jsme pocit, že nežijeme ve vlastní zemi. Navíc když jdeš po ulici, cítíš se jako nepřítel. Měli jsme také na rozdíl od Alavitů velmi omezená práva.

A pak jsi tedy uprchl. Jak a kam jsi cestoval?

Před dvěma roky jsem letěl na svůj syrský pas do Alžír-ska. Tam jsem zůstal 15 dní. Poté jsem chtěl do Itálie, ale neklaplo to. Takže jsem jel do Turecka. Z Turecka jsem se dostal na člunu do Řecka – nejdříve Rhodos, pak Kalymnos a nakonec Athény. V Athénách jsem dostal takový papír, že můžu zůstat v zemi jen 6 měsíců a pak musím zemi opustit. Bohužel jsem však s tímto papírem nemohl pracovat, ani si pronajmout byt.

Kde jsi tedy bydlel a kdo to financoval?

Táta mi to platil. Mohl jsem být jen v hotelu nebo si pronajmout byt od jiného Syřana nebo Araba, kteří už tam byli déle. Poté jsem musel vyhledat pašeráka, který by mi zajistil pas, a pomohl mi dostat se do Německa. Nebylo to však jednoduché. Pašeráci často spolupracují s mafií a to je nebezpečné. Nicméně nebál jsem se. Věděl jsem, že to musím udělat.

Jak pokračovala dále tvoje cesta?

Balkan Route byla už zavřená, lidé mohli použít pouze letadlo a falešný pas. Takže jsem si taky jeden opatřil. Většinou dostaneš pas od nějakého Itala nebo Řeka, protože my Syřané jim jsme trochu podobní. Nebo ti můžou udělat pas s tvou fotkou. Do letadla jsem se pokusil dostat osmkrát. Až poosmé mi to vyšlo. Bylo to velmi těžké, neboť pokaždé dostaneš nový pas. Kontrola tě pak pozná podle figury a vědí, že nejsi Evropan. Pokud tě odhalí, jdeš samozřejmě do vězení. Nakonec k nám ale byli Řekové shovívaví a do letadla nás pustili, protože věděli, že to potřebujeme a že chceme jen vycestovat ze země a nejsme nebezpeční.

Kolik jsi za cestu i pas zaplatil?

Cesta z Turecka do Řecka mě stála 3000 euro a cesta z Řecka do Německa taktéž. Obchod probíhal tak, že pokud to vyjde, pašerák dostane peníze, pokud ne, musí se snažit, aby to vyšlo příště. Peníze jsem uložil v jedné kanceláři a poté, co jsem se dostal do Německa, jsem mu poslal kód, aby si mohl peníze vyzvednout. Pokud by se mi to nepovedlo, tak by žádné peníze nedostal. Neměl jsem co ztratit. Osmý pokus už vyšel a mohl jsem letět do Düsseldorfu, kde jsem si podal žádost o azyl. Trvalo to téměř rok, než vyřídili moji žádost.

Proč sis pro nový život vybral zrovna Německo? Jak dlouho tu jsi?

Nejdůležitější je, že je to stát v Evropě. Tedy žádná válka. Kamarádi mi doporučili Německo, Holandsko a Švédsko, protože je v těchto zemích mj. dobrá ekonomická situace.

Dostal jsi tedy azyl. Jaké máš příjmy? Z čeho žiješ?

Dostal jsem stipendium od DAAD (Deutscher Akademiker Austauschdienst/German Academic Exchange Service). Je to speciální program pro syrské uprchlíky, aby mohli v Bádensku-Württembersku studovat. Měsíčně je to 600 euro. Není to málo, ale ani moc, jelikož si musím platit vše – ubytování, jídlo, knížky, cestovné apod. (Pozn. autorky: 600 € měsíčně je opravdu částka k přežití. Člověku stačí na uspokojení nejzákladnějších potřeb. A především v Kostnici, kde jsou spíše švýcarské ceny než německé, je to tak akorát.) Začal jsem navštěvovat kurzy, abych se naučil německy, protože to je podmínka pro získání povolení. Po získání povolení jsem si konečně mohl pronajmout byt. Předtím jsem si byt pronajmout nemohl, musel jsem zůstat tam, kde mi řekli.

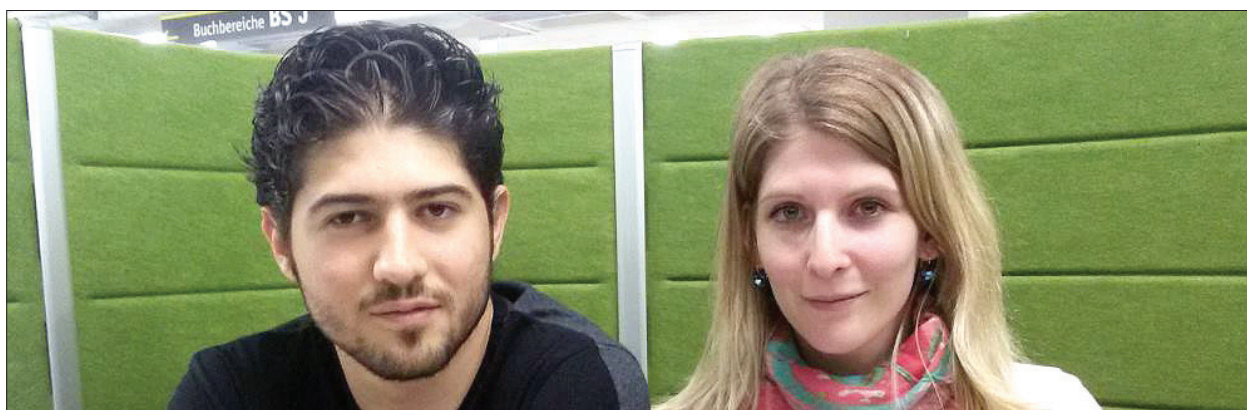
Co teď tedy v Německu děláš? A co bys chtěl dělat v budoucnosti?

Bydlím v Radolfzell se svou německou přítelkyní. Seznámili jsme se přes Helferkreis, což je spolek lidí, kteří se snaží pomáhat uprchlíkům. Na podzim začínám studovat Sociologii a ekonomiku. A v budoucnosti bych chtěl pracovat asi v nějaké firmě jako HR. Umím arabsky, vím, jak Arabové přemýšlí. Myslím si, že by to mohla být pro mě výhoda, protože sem budou přijíždět další a další migranti.

Slovo závěrem

Závěrem bych chtěla na všechny čtenáře apelovat, aby se nad tímto článkem alespoň na minutu zamysleli. Všichni jsme lidé, byť s různou historií, osudem, náboženstvím. Lise a Maria nám připomněly, že všichni se jednou můžeme stát obětmi - uprchlíky. A pokud poskytneme pomoc těm, kteří ji od nás potřebují dnes, je pravděpodobné, že oni na to nezapomenou a pomohou nám, až tu pomoc budeme potřebovat my. A platí to nejen ve vztahu k uprchlíkům, ale v právnických vztazích obecně, a v těch mezilidských ještě víc.

Foto: Karam a já, zdroj: archiv Anny Kateriny Vintrové

Afghánistán, země nikoho

Kamila Abbasi

Jak se žije po návratu mladým lidem, kteří v bezpečí západní demokratické společnosti okusili, jak chutná svoboda? Zjišťovala skupina britských dobrovolníků. Následující text vychází ze studie *After Return* uveřejněné v dubnu letošního roku.

Existují různé způsoby, jak se dostat do Evropy, přičemž ty legální zůstávají potřebným odepřeny. Nezvykle často proto do Evropy cestují děti bez doprovodu, úplně samy. Řada těchto dětí - bez doprovodu - dosáhne v Británii na dočasnou mezinárodní ochranu. Mohou tak zůstat ve Spojeném království až do osmnácti let, velice často se jim podaří legální pobyt prodloužit a studovat na univerzitě.

Mnohým z nich však státním aparátem není umožněno v Anglii setrvat až do konce studií. Na prahu dospělosti tak opouštějí bezpečné prostředí, ve kterém vyrůstaly. Školní výuka, zdravotní péče, odborná pomoc, dostupnost potravin a čisté vody, které byly v době dospívání samozřejmostí, jsou ty tam - zvláště pak v odlehlých částech Afghánistánu. Řada mladých lidí, kteří neúspěšně žádají o azyl, tak nadále nelegálně zůstávají v bezpečné zemi.

„Afghánistán je dost velký na to, aby se v jeho rámci našlo klidnější místo.“

Od roku 2007 bylo z Británie zpátky do Afghánistánu nedobrovolně vydáno 2018 Afghánců, přičemž studie *After Return* je prvním pokusem o sledování reálných dopadů vyhoštění. Studie vznikala dlouhý rok a půl na základě 153 rozhovorů s 25 respondenty našeho věku, kteří opustili studia na západě, aby se nedobrovolně navrátili do země svého původu - Afghánistánu.

Přestože jako děti a teenageři osamocení absolvovali náročnou cestu, aby se nelegálním způsobem dostali do Evropy, nebylo těžké si na bezpečí a bezstarostnost zvyknout. Po návratu do Afghánistánu tak všichni shodně uvádějí, že spolu s návratem „domů“ navždy přišli o pocit vnitřního klidu a bezpečí. Dvanáct lidí uvedlo nepříjemnou zkušenost s bezpečnostními opatřeními ihned po návratu, zejména s násilím ze strany afghánských represivních složek.

V souvislosti s bombovými sebevražednými útoky, které jsou samy o sobě nepředstavitelným ohrožením, dochází k celé řadě policejních zákroků, které jsou - ve vši snaze zajistit bezpečnost - razantní a nepřiměřeně násilné. Ve třech případech se lidé stali terčem útoku pro svůj pokus o získání azylu v Evropě, sedm se stalo terčem jen pro své stigma navrátilce.

„A co takhle se vrátit domů a začít pracovat? Práce a místa je tam dost.“

Z 25 respondentů, kteří v Anglii mnohdy studovali na univerzitě, pouze dvěma bylo umožněno pokračovat ve svých studiích. Pro většinu se stalo pokračování ve studiu naprosto nemožným. V Afghánistánu představuje problém zajištění vzdělávání, které by úrovní a zaměřením odpovídalo dosaženému vzdělání v Británii. Vráť se domů, jenže není navazovat kde, ani na co. Afghánské úřady jsou velice neochotné co se uznávání dosaženého vzdělání v Evropě týče. Mnohdy se stává, že se mladí celé roky nacházejí v zemi svého původu bez nutné nostrifikace diplomů.

Někteří z nich přišli o své rodiny a proto musejí pracovat, i kdyby jakákoliv možnost studia existovala. S prací to ovšem také není jednoduché a řada lidí se s vidinou výdělků stěhuje do větších měst. Devatenáct respondentů uvedlo, že je jejich situace natolik

zoufalá, že zvažují opětovné opuštění země. Pouhých pět osob má příležitost pracovat nepřetržitě více než tři měsíce, deset pracuje nahodile na zakázkách, které netrývají déle než jediný den.

„Je to jejich problém, jejich země, jejich boj.“

Ve všech případech bez výjimky respondenti uvedli, že po návratu zažívají celou řadu těžkostí. Někteří zažili pohostinné přivítání přáteli i rodinou, u většiny

bohužel byly sociální vazby trvale zpřetrhány a i ono rodinné zázemí navždy zmizelo. Sedmnáct z nich navázalo kontakt se svými rodinami, ovšem pouhých dvanáct má možnost s rodinou žít. Po dlouhá léta, kdy žili na západě, totiž mnohdy přišli o materiální zázemí. Velmi často se stává, že doma již pro ně není místo, protože se k rodinám sestěhovali například prarodiče, sourozenci a podobně. Řada mladých se tak stále obrací na své přátele v Anglii, ať už jde o prosté rady nebo o finanční pomoc.

V Kábulu probíhá v průměru jeden bombový útok denně. Ženy mají nulové vyhlídky. Pracovní příležitosti chybí a státní struktury, které by zajistily alespoň základní sociální zázemí, dosud nejsou anebo bylo vše rozkradeno. Pro člověka, který vyrostl v Evropě, je opravdu velice těžké si představit, že by se někdy mermomocí bránil návratu domů. Kdo by ale chtěl žít v Zemi nikoho?

Mezinadpisy vycházejí z diskuzí pod uveřejněným příspěvkem na facebookových stránkách hatefree a www.idnes.cz

Foto 1: Kabul Skyline. Zdroj: Wikimedia Commons

Foto 2: Local soldier mentors Afghan police in Kabul. zdroj: Wikimedia Commons

Skrytá tvář migrace: Kam se ztrácejí prchající děti?

Martina Ivanová

Vlednu několik světových médií informovalo o tom, že se v průběhu roku 2015 ztratilo v Evropě minimálně 10 000 nezletilých migrantů, kteří sem přišli bez doprovodu a dohledu rodičů. V Itálii zmizelo minimálně 5 000 dětí, ve Švédsku pak okolo dalšího tisíce. Kam se poděly?

Několik tisíc dětských migrantů se v současné době nachází v Evropě bez toho, aby úřady měly informace o jejich pohybu a činnosti. Děti se po příchodu do některé z evropských zemí zaregistrují u příslušných orgánů, ale dál se po nich slehne zem.

Evropský policejní úřad uvádí, že v minulém roce připutoval do Evropy zhruba milion migrantů. Nezletilé děti pak tvoří odhadem 27 %. 10 000 zmizelých je tedy možná dost podhodnoceným číslem.

Snadná kořist pro obchodníky s bílým masem

Nezletilí migranti v cizí zemi jsou pravděpodobně nejvíce ohroženou skupinou. Bez rodičů a bez podpory dospělých jsou odkázáni sami na sebe v cizí zemi. Europol a další organizace se obávají toho, že se mohli stát obětmi mezinárodních zločineckých organizací. Brian Donald, který je šéfem štábu v Europolu, upřesňuje: „Všechny děti nebudou obětmi násilí, některé se mohly dostat k příbuzným. My zkrátka nevíme, kde jsou, co dělají a s kým jsou.“

Migrující děti jsou tedy snadnou kořistí zločineckých organizací, které se zaměřují na obchod s bílým masem. Mohou být zneužívány k prostituci či prodávány do otroctví. V nejhorším případě se spekuluje i o tom,

že by se mohly stát obětmi obchodníků s orgány. Dalším problémem je, že chráněny nejsou ani v táborech. Objevují se případy, kdy se chlápci a dívky stali obětmi znásilnění přímo tam. Několik případů bylo odhaleno humanitárními organizacemi, např. v uprchlickém táboře, který je přezdíván jako Džungle v Calais. Předpokládá se, že v ostatních táborech bude situace obdobná.

Azyl ve Velké Británii

Situaci je třeba řešit. Velká Británie na začátku května oznámila, že je ochotna přjmout zatím bližší nespecifikovaný počet nezletilých migrantů. Zdali podobný krok budou ochotny učinit i další státy, je zatím nezodpovězenou otázkou. Sám britský premiér David Cameron se zpočátku stavěl k nabídce azylu nezletilým migrantům skepticky, neboť je to krok, kterého mohou rodiny uprchlíků zneužít.

Foto: Děti uprchlíků, zdroj: James Gordon, Wikimedia Commons, CC BY 2.0

Zahalování muslimských žen v České republice

Sabina Baronová

Studentka teplického gymnázia vyvolala pozdvižení na sociálních sítích. Příznivci Bloku proti islámu píší: „Takhle může chodit do školy? Proč ji nevyhodí?“ Pozastavme se nyní nad tím, zda zahalování má nebo nemá místo v našem veřejném prostoru.

Svoboda vyznání jakožto základní lidské právo nemusí být v očích laické veřejnosti vždy samozřejmostí. K tomu přispívá mimo jiné její náročný výklad s ohledem na soulad s ostatními lidskými právy. Vyplývá zde rozpor mezi formální svobodou a jejím reálným praktikováním, pro které je nezbytné zaručení svobody projevu. Podle judikatury Ústavního soudu ČR se však rozhodně jedná o dvě neoddelitelné součásti, a stát tedy musí chránit též výkon tohoto práva. Proto je na místě jej chránit rovněž v souvislosti se zahalováním muslimských žen.

Společnost často vnímá jako nežádoucí již samotné zahalování. Zde můžeme důvod hledat v konzervatismu nebo snaze o zachování evropské kultury. V dnešním civilizovaném světě však již nemá své místo zásada či vláda, toho náboženství (cuius regio, eius religio). Nelze se jí tedy dovolávat v zájmu zachování kultury, nelze požadovat bezvýhradní asimilaci nově příchozích. Problém jistě činí též čím dál více viditelné extremistické skupiny, které mají xenofobní sklony a jejichž cílem je vyvolat mezi občany strach a rozdmýchat nenávisť. Těm se musíme postavit čelem a každý sám za sebe uplatnit svou odpovědnost, abychom naopak vytvářeli harmonii v mezikulturních vztazích.

Situace v Teplicích

V polovině dubna jsme se v naší zemi opět stali svědky vyhrčené debaty na téma svobody projevu náboženského vyznání, tentokrát v souvislosti se středoškolským vzděláváním. Jablko sváru se nachází v Teplicích, městě tradičně bohatě osídleném Araby a s rozsáhlou lázeňskou klientelou z muslimských zemí. Ředitel zdejšího gymnázia Zdeněk Bergman obdržel mnoho výzev k vyloučení studentky Eman Ghaleb – muslimky pocházející z Jemenu – a to pouze kvůli jejímu náboženskému vyznání a tomu, že nosí hidžáb. Dopisy pravděpodobně posílají rodiče ostatních studentů, jelikož požadují zejména ochranu před islámskou propagandou, kterou má dívka údajně na škole šířit. Ovšem zde je nutno podotknout, že Blok proti islámu jen několik dní před tím na sociálních sítích zveřejnil pobídku k zaslání podobných mailů.

Ředitel školy se vůči výzvám ihned ostře vymezil. Neexistuje žádný zákon ani pravidlo školního řádu, jež by zahalování ve školách zakazovalo, a proto pouhé nošení hidžábu nemůže být úspěšným argumentem k vyloučení studentky. Ministryně školství se také vyjádřila jasně: Nošení šátku nijak nezasahuje do svobody druhého ani nijak neobtěžuje. Především se však za Eman postavili její spolužáci a natočili ji podporující video. To vyzývá k tomu, abychom se postavili zkresleným hodnocením našich spoluobčanů, a k boji proti xenofobii. Video velmi živě figurovalo na sociálních sítích a rozvířilo další diskuze.

Následně se spustila série komentářů ze strany politiků a osobností z řad odborníků. Bohužel často s populistickými výroky a bez smysluplné argumentace. Mezi přispěvateli takového charakteru figuroval zejména Václav Klaus mladší. Ten například uvádí, že je šátek ženám vnucován a symbolizuje nerovnost, což bylo již v minulosti vyvráceno. Sama Eman tuto tezi popírá s tím, že šátek nosí dobrovolně, dokonce navzdory přání své rodiny, která se obávala o její bezpečnost. Naštěstí se na internetu na tyto nevhodné komentáře objevilo mnoho pečlivě odůvodněných reakcí, které vyvádí naši společnost z omylu. Je ale škoda, že se navzdory těmto rozumným vysvětlením v hlavě většiny zachová pouze první dojem právě z nekvalitních výstupů lidí, kteří usilují prostřednictvím médií o svůj vlastní prospěch, ať už ve volbách, nebo pouze z čiré marnivosti.

Co je možné zahalovat a co už ne

Zahalování je dnes chápáno jako náboženský symbol, který je z hlediska zachování bezpečnosti ve veřejném prostoru problematický až nežádoucí. Pokud se ale jedná o nejčastější způsob zahalování – hidžáb, jenž zahuje pouze vlasy a současně nechává odhalenou tvář, nepředstavuje to z mého pohledu žádná bezpečnostní rizika. Odborná veřejnost se shoduje na tom, že právě zahalování obličeje může být v budoucnosti upraveno zákonem a bezpečnostním opatřením zcela zakázáno – podobně jako je tomu například ve Francii. Vlnu emocí vyvolanou touto aférou považuji za naprosto nesmyslnou, neboť Eman se aktivně snaží o nastolení pořádku mezi obyvateli jejího města sblížením odlišných kultur. Oceňuji, že nakonec převládla tolerance a někteří lidé si možná uvědomili, že zahalování samotné není to, co by je mělo skutečně pálit.

Foto: Muslimka v hidžábu, zdroj: David Dennis, Wikipedia, CC BY-SA 2.0

2 stupně Celsia, 4 stupně Fahrenheita

Jakub Strouhal

Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků přiznává osobám status uprchlíka z mnoha důvodů. Překročení mezinárodní hranice kvůli zhoršení stavu životního prostředí mezi nimi však chybí. Hovořit o environmentálních uprchlících by tak mohlo být zavádějící - hovořit o environmentální migraci je však nanejvýš žádoucí.

I toto téma tak zaznělo na přelomu listopadu a prosince loňského roku, kdy za neobvykle slunného počasí proběhla Klimatická konference v Paříži. Na ní se podařilo přijmout tzv. Pařížskou dohodu, která představuje závazek k omezení celosvětových emisí oxidu uhličitého. Hlavním cílem této dohody by mělo být omezení růstu globálního oteplování o 2 °C (nebo jak dle stupňů Fahrenheita na svém novém protestním albu Hopelessness zpívá transgender zpěvačka Anohni: „It's only 4 degrees, it's only 4 degrees.“).

Klimatické změny jsou vedle ozbrojených konfliktů a přírodních katastrof jednou z hlavních příčin tzv. environmentální migrace. Sucha, degradace půdy, desertifikace nebo stoupající hladina moří představují jen neúplný výčet důsledků klimatických změn. Podle zprávy Mezinárodní organizace pro migraci ohrožuje změna klimatu desítky milionů lidí a dle předpovědí budou do roku 2025 např. v oblastech postihovaných velkým suchem žít až 2,4 miliardy lidí.

I proto je potřeba přistupovat k problematice klimatických změn a jejich dopadů odpovědně. Přesto existuje riziko, že se k Pařížské dohodě (stejně jako tomu bylo v případě Kjótského protokolu) nakonec nepřipojí světově největší znečišťovatelé. Nelze patrně uspokojivě zodpovědět otázku, do jaké míry poskytuje ekonomický růst hlavním hráčům alibi k přehlížení ostatních nebo

zda umíme už dnes dohlédnout důsledků toho, že by se Pařížská dohoda stala jen další promarněnou šancí. Vyspělé státy by nicméně neměly riskovat možnost naplnění nejčernějších scénářů, ale konečně zaujmout pevný postoj k předestřenému tématu a dát jasné najevo, že mají zájem na řešení hrozící krize.

Podobně jako na mezinárodní úrovni je však možné investovat určité úsilí i na úrovni jednotlivců, o čemž jsem se přesvědčil na základě osobní zkušenosti. Jelikož mi stipendium na výdaje související se studijním pobytem na Erasmus University Rotterdam nepokrylo ani náklady na ubytování, byl jsem nucen se během těch pěti rotterdamských měsíců naučit šetřit, kde se jen dalo. To znamenalo i dodržovat pitný režim pouze prostřednictvím kohoutkové vody. Nedá se říct, že by kvůli tomu z mého kolejního pokoje sousedé slyšeli výskání plné radosti a nadšení. To nicméně v kampusu slyšet bylo. Ale odjinud.

Ve čtvrtek 17. září bylo totiž v prostorách haly sportovního centra v kampusu Woudstein ubytováno na 200 uprchlíků. Ti byli z převážné většiny tvořeni ženami a dětmi. Po strastiplných cestách pro ně bylo vřelé přijetí a nabídka vyslyšení (nikoliv výslechu!) častokrát tím nejcenějším. Na chvíli nemít strach, na okamžik si vydechnout a občerstvit se doušky čisté vody. Je to nepochybně klišé. Ale člověk si v konfrontaci s podobnými osudy skutečně začne vážit i těch obyčejných věcí, které má. Nezačnou-li si státy, jež mají tu moc, podobně vážit životního prostředí na celém světě, mohlo by se stát, že ani ještě dnes samozřejmé věci člověk brzy mít nebude.

Foto: Vyprahlá půda v Mauritánii, zdroj: Pablo Tosco, Flickr, CC BY-NC-ND

Proč bychom si měli lépe chránit svobodu slova

Marek Pivoda

V posledních měsících se lze jen těžko vyhnout veřejným diskusím, ve kterých se různí lidé dovolávají z nejrůznějších důvodů svého práva na svobodný projev. Jak ale česká společnost reaguje, když dojde k jeho závažnému porušení?

Ze základní lidského práva na svobodný projev se stal natolik abstraktní a často zneužívaný pojem, že mnoho lidí začalo zjevně rezignovat na rozeznávání konkrétních projevů tohoto původně politického práva. Co je však horší, zdá se, že česká společnost začala bez většího odporu akceptovat případy, kdy je právě ono výsostné právo jednotlivce neoprávněně omezováno.

Teoretický rámec svobody projevu

Jak trefně zdůrazňuje Molek ve své knize Politická práva, svoboda projevu představuje jakýsi most mezi politickými právy a základními právy, neboť má velmi blízko ke svobodě myšlení, svědomí a náboženského vyznání (v našich zemích již od dob husitství) a ke svobodě vědeckého bádání a umělecké tvorby. Zároveň však tvoří složku práva shromažďovacího či petičního. Právě v tom se ukazuje její výjimečnost. Téměř v každé serióznější publikaci, která se svobodou slova zabývá, se pak dočteme, že existují tři základní koncepce funkce svobody projevu v moderní společnosti. Těmi jsou: 1) svoboda projevu jako hledání pravdy na „volném trhu myšlenek“ (argument pravdy), 2) svoboda projevu jako prostředek seberealizace a autonomie jednotlivce (argument seberealizace), a 3) svoboda projevu jako prostředek participace na věcech veřejných a formování politické vůle (argument demokracie). Všechny tyto teoretické koncepce jsou na jednu stranu velmi pěkné a snad i funkční, na stranu druhou se mi zdají být jaksi bezzubé, když si jen z hlavy vybavím minimálně tři mediálně známé případy, kdy bylo do práva jednotlivce na svobodný projev flagrantně zasazeno.

Tibetské vlajky

Jako první zmíním případ vyvěšování tibetských vlajek při návštěvě čínského prezidenta na konci března tohoto roku. Vyvěšení vlajky je typický symbolický projev jednotlivce, který spadá pod ochranu svobody projevu. Lze jej vnímat jako prostředek seberealizace jednotlivce nebo jako prostředek participace na věcech veřejných. Jak je tedy možné, že Policie ČR obcházela jednotlivé budovy a nutila občany vyvěšenou tibetskou vlajku z okna sundat? Argument, že přes vlajku nešlo do okna vidět, což znamenalo bezpečnostní hrozbu pro prezidenty, je naprosto lichý. Vždyť to by police musela obejít všechny domy a donutit jejich obyvatele, aby z tohoto důvodu odstranili všechny žaluzie či závěsy ze všech oken v okolí. Nehledě na to, že vlajky zakrývaly pouze zhruba půlku celého okna. Ještě více zneklidňující je pak podivná akce policie na pražské FAMU, když vezmeme v úvahu, že v tomto případě přichází do hry kromě svobody projevu také nezávislost českých vysokých škol.

S oMEN je Ámen

Další příklad, kdy státní moc hrubě nerespektovala svobodu projevu, byl případ člena aktivistické skupiny oMEN. Tato skupina svoje názory vyjadřuje prostřednictvím nápisů na nahém lidském těle. Jak je možné, že byl poklidně stojící muž zadržen Policií ČR s odůvodněním, že nemůže chodit do půlky těla nahý po ulici? Bylo to kvůli tematické nápisů na jeho těle? Hrál roli, že se tento incident stal při setkání prezidenta republiky s občany, když nápisy na mužově těle kritizovaly právě prezidentův postoj k Rusku? To však nejsou nejzásadnější otázky. Jde o princip ochrany projevu jako takového, který by měl být chráněn ve své ryzí podobě. Další případy porušení svobody slova ve spojení s právem na shromažďování bychom nemuseli hledat dlouho. Vždyť jen zabránění vstupu názorových odpůrců Miloše Zemana na shromáždění na Albertově k příležitosti výročí 17. listopadu je dalším do očí bijícím případem.

Na kolik si svobody ceníme?

Účelem tohoto článku je upozornit na chabou a naprosto nedostačující reakci české společnosti, když k podobným neoprávněným zásahům do zmíněného práva dojde. Vždyť právě proto, že společnost je k takovýmto tendencím vlažná, dochází ke stále častějším výskytům obdobných excesů státní moci. Jsem přesvědčen, že pokud by veřejnost jasně tyto případy odsoudila, kritizovala je a vyvíjela tak nátlak na politiky, docházelo by k takovýmto přímým zásahům ze strany výkonných složek daleko méně. Věřím, že soudní ochrana v těchto případech nezklame, nicméně je nutné si uvědomit, že k pravomocným rozsudkům vede většinou docela dlouhá cesta, přičemž tyto případy mohou být brzy zapomenuty. Je tedy nutné je veřejně kritizovat bezprostředně poté, co k nim dojde.

Pokud totiž zapomeneme, že svobodný projev vystupuje do popředí nejčastěji jako subjektivní základní právo, které plní svou negativní funkci - chrání před zásahy ze strany veřejné moci (státu), můžeme tuto výsadu lehce ztratit. Nedávejme tedy svou nečinností větší prostor ke zkreslování správného chápání svobody slova. Určitě bychom nechtěli zklamat velikány, jako byl Sokratés, Voltair, John Milton nebo (našemu prostředí bližší) Karel Havlíček Borovský či Ivan Martin Jirous, kteří za naše právo na svobodný projev tvrdě bojovali.

Foto: You can't shut me up, zdroj: Jennifer Moo, Creative Commons, CC BY-ND 2.0

Tam, kde končí Evropa - Reportáž z uprchlického tábora na srbsko-bulharské hranici

Filip a Daniel Dusovi

Na Štědrý den jsme mazali sendviče. Asi 500. Ke stanici pohraniční policie přijelo a přišlo víc lidí, než se čekalo, a někteří z nich už delší dobu nic nejedli. Čtyři hodiny ráno v Dimitrovgradu na srbsko-bulharské hranici. Teplota venku asi 5 °C pod nulou. Pomáhali jsme uprchlíkům. O české nenávisti už toho bylo řečeno hodně a důvěryhodné statistiky najdete třeba na stránkách UNHCR, tak jenom popíši, co jsme dělali a viděli.

Od Třebíčského evangelického sboru jsme dostali peníze, další nám dali přátelé a rodiny. S koordinátorem v Dimitrovgradu jsme vytvořili devítičlenný evangelicko-katolicko-muslimský tým a týden jsme rozdávali jídlo a pití. Pracovalo se většinou v noci. Kdo zrovna nemrzl před kempem u rozdávání, dospával minulou směnu, připravoval jídlo dole ve městě, nebo tam kupoval veškeré dostupné zásoby vody a banánů.

Voda by se měla dostat každému, fruka jen dětem. Vlhčené ubrousky rozdávát po jednom, nové boty jen těm, kteří mají úplně roztrhané, ovoce přikrývat termofólií, aby nezmrzlo. Pro srbské důchodce jen jeden banán denně. A hlavně nenaštvat policii nebo řidiče autobusů. Vstupovat až za plot kempu jsme nesměli. Kdyby se zhoršily vztahy s policií, zakázali nám i rozdávání horkého čaje nebo nás vyhodí úplně. Na místě byl sice Červený kříž, ale moc dobře nefungoval. Jeho zaměstnanci pracovali jen přes den a potřeby uprchlíků jim byly vcelku lhostejné.

Lidé přicházeli

Na stanici kvůli registraci přicházelo 100 až 250 lidí denně. Cestovali přes Turecko a Bulharsko. Tato trasa nevede po moři, přesto je nebezpečná. Ani při cestě po souši se uprchlíci nevyhnuli pašerákům lidí a v Srbku je zase převážely předražené autobusy. Prakticky každý, koho jsme se ptali, měl za sebou šikanu ze strany bulharské policie. Rozbité a ukradené telefony, vydírání pod výhrůžkou zatčení nebo převezení

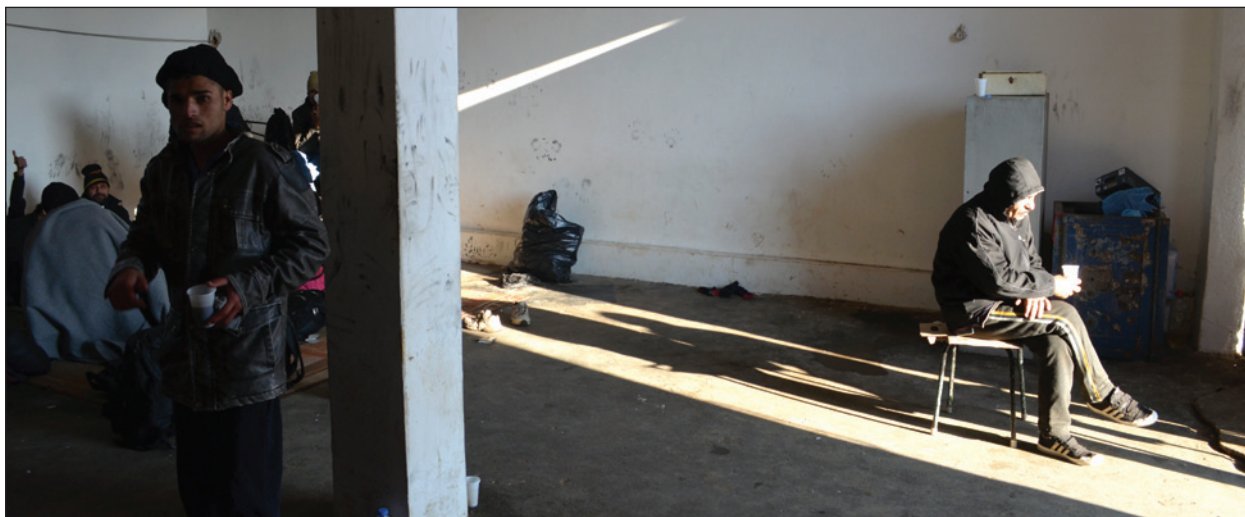
zpět na tureckou hranici. Viděli jsme několik lidí, kteří byli zjevně zmlácení. Mnoho jich mělo roztrhané bundy, někteří z cesty lesem přes hranici, ale jiným je roztrhali bulharští policisté, protože hledali peníze v podšívkách.

Potkali jsme ženu, které ukradli snubní prsten. Potkali jsme patnáctiletého kluka, který cestoval sám s deseti dolary v kapse. Nabízel jsem uprostřed noci čaj skupině, která přišla pěšky ze Sofie. Vyhýbali se očnímu kontaktu, báli se cokoli vzít. Nechápal jsem to. Až po chvíli mi došlo, že mě mají za dalšího člověka na jejich cestě, který z nich chce dostat peníze.

Nejčastější národnosti zde byli Afgánci. Patrně právě kvůli nebezpečnosti Bulharska tudy neprocházelo tolik rodin, kolik jsme potkávali při jiných výjezdech na srbsko-chorvatské hranici nebo v Řecku. I přesto zde byly děti, v jednom z autobusů opouštějících Dimitrovgrad tvořily třetinu.

Dnes už lidé na útěku přes Dimitrovgrad nechodí a z Bulharska přicházejí zprávy o chování samozvaných obránců hranic. Jestli je Evropě jedno, za jakých podmínek přicházejí lidé, kteří prchají před válkou, je to její konec, konec jejich hodnot. My jsme je jeli bránit.

Foto: Filip a Daniel Dusovi

Exodus křesťanských uprchlíků

Petr Suchánek

Odchod části přesídlených iráckých křesťanů z České republiky do Německa a zpět do Iráku vyvolal velké pozdvižení. *Odpůrcům migrace jako by bylo učiněno za dost: „Tady to máte. Jdou jenom po sociálních dávkách a žádnou válku tam stejně nemají.“ Vláda program přesídlování iráckých křesťanů organizovaný nadačním fondem Generace 21 kvůli tomu promptně zastavila s poukazem na jeho nefunkčnost. Tento krajně nezodpovědný krok je příznačný pro přístup vlády k řešení migrační krize.*

Genesis

V první řadě je třeba si ujasnit kontext vzniku celého projektu. Generace 21 je nadační fond, který skupina českých křesťanů použila jako platformu k realizaci projektu záchrany iráckých křesťanů před genocidou ze strany Islámského státu. Těto čistě soukromé iniciativě se však podařilo získat podporu vlády České republiky, která prostřednictvím Ministerstva vnitra měla zajistit bezpečnostní prověření vybraných osob, azylové procedury a dohled nad projektem. Celkem mělo být přesídleno 153 Iráčanů, kteří jsou prokazatelně křesťany a mají zájem o udělení azylu v České republice.

Vládní představitelé udělali z podpory projektu politické gesto, kterým vyjádřili preferenci přijímání „kulturně blízkých“ křesťanských uprchlíků oproti společensky nepopulárním uprchlíkům muslimským. Namísto řešení problému statisíců uprchlíků z válečných konfliktů v Sýrii a v Iráku se tak vláda začala věnovat oklikou vlastnímu projektu záchrany křesťanů a dalších menšin ohrožených radikálním islámem.

Jen týden poté, co se skupina 25 uprchlíků ubytovaných v Okrouhlíku u Jihlavy rozhodla odjet v rozporu s podmínkami programu do Německa, však vláda projekt zastavila, jelikož podle Ministra vnitra Milana

Chovance nelze podporovat projekt, který neplní svůj účel a dělá z Česka cestovní kancelář. Díky tomu byl zmařen příjezd další skupiny uprchlíků, z níž někteří v přípravě na přesídlení již prodali svůj majetek.

Exodus

Nelze předstírat, že projekt nezažil selhání. Závěr ministra vnitra o nefunkčnosti projektu, následně podpořený vládou, však byl předčasný, už z toho důvodu, že většina z 89 přesídlených uprchlíků v České republice dosud zůstává. Důvody, které vedly uprchlíky k opuštění programu, mohly být různé – kulturní rozdíly, problémy v komunikaci, nenaplněná očekávání nebo také posttraumatická stresová porucha. V úvahu samozřejmě připadají také vypočítavost či nepoctivost. To vše však mohlo být zohledněno v rámci dalšího fungování programu. Namísto jakékoliv reflexe si však vláda uraženě zavřela krám.

Vinu za ukončení projektu a následné potíže uprchlíků, kteří již byli připraveni na cestu, tak nelze klást na bedra těch, kteří účast v projektu ukončili. Jakoliv může být jejich jednání odsouzeníhodné, vláda si nemůže dovolit vrtošivé jednání. Nad projektem převzala záštitu, a jak jeho prakticky okamžitým ukončením, tak siláckými prohlášeními o zneužití dobré vůle České republiky z úst ministra Chovance, pouze přispívá k vytváření napětí ve společnosti, na které mohou doplatit právě ti, kteří možnost zůstat v České republice v souladu s programem využili.

Přístup vlády k projektu přesídlení iráckých křesťanů je symptomatický pro všeobecný přístup čelních představitelů státu k řešení uprchlické krize: prázdná politická gesta a neochota podílet se na systematickém řešení. Jediné, co si tak vláda z projektu Generace 21 odnesla, je alibistický argument, že uprchlíci v České republice stejně zůstat nechtějí. Ony křesťanské hodnoty však už od přesídlených uprchlíků nepochytila.

Foto: Děti jezídských uprchlíků v Kurdistanu, zdroj: Defend International, CC BY 2.0

Nelidskost, vlastnost vyhrazená člověku

Svatava Veverková

Začátek začátku bývá koneckonců nejtěžší. Začátek dlouhých cest. Dlouhých poznání. Dlouhých vyprávění o krátkosti člověka. Co proti nim znamená jediný krok? Krok, kterým začíná i ta nejdelší cesta?

Nebudu lhát, prozradím-li o sobě, že často cestuji vlakem. Příčinou tohoto počínání není má láska k posprejovaným skleněným tabulím, podžvýkačkovým sedákům, dřevěným toaletám ani nepitné vodě, ale prostá potřeba se přepravovat. Maslowovu pyramidu přeměňuji v základech potřebou dojezdu, někdy též dochůze či doletu. Přepravuji se do školy, domů i do práce napříč republikou. Týden co týden. Jelikož nejsem prezidentka, ani jsem nezdědila síť luxusních hotelů po celém světě, cestuji prostředky, v nichž spolu se mnou cestují i ti, kdo také nejsou prezidenty ani dědici hotelových komplexů. Popravdě - je nás mnoho! A spolu s nimi prožívám jejich příběhy.

Jednou, za sedmero drnknutími vlakového pražce, jsem otevřela občanský zákoník. V tom oči pána s F., tedy pána s Funkcí v České advokátní komoře, pohlédly na dobře známý formát oblíbené publikace. Hovořili jsme spolu o právu a bezpráví. Bezpráví, jež pociťují koncipienti, když je vyhazuje od advokátních zkoušek, a jeho právu tak činit. „On si každý z nich myslí, že bude dělat jen fúze a akvizice, ale co třeba rozvody?“ lamentuje pán s F. Využila jsem svou svobodu projevu v negativním slova smyslu a jejich neschopnost rozvádět jiné dále nerozváděla. On si taky každé student právnické fakulty v prvním ročníku myslí, že jednou bude bohatý, ale na starý absolventský kolena dělá rozvody, nebo někdo jiný dělá jeho soukromé rozvody - a ani jedno není zlatým dolem.

Za osmero drnknutími vlakového pražce jsem poznala babičku s pětiletým dítětem, jehož hlasitý tablet mi do hlavy jak kulka opakovaně vstřeloval větu: „*Neboj se říkat ostatním o Jehovovi, já už se také nebojím říkat dětem o Jehovovi.*“ Ačkoliv je svoboda náboženského vyznání zaručena Listinou základních práv a svobod, svoboda jednoho měla přeci skončit tam, kde začínala svoboda druhého, tedy moje. Naštěstí pro mě - alespoň se nebojím ostatním říkat o Jehovovi.

Za devatero drnknutími vlakového pražce žil, byl a především cestoval postarší muž. Na rukou i nohou měl vytetované kříže. Vypadaly jako chybně otočené písmeno X nebo jako znaménko plus hledající svůj odraz v mínusech. Bývalý vězeň ze Slovenska. Jeho svoboda projevu by překřtila i právo nevypovídat. „*A tak jsem toho státního zástupce i soudce podplatil, abych šel sedět jenom na pět let. To musíš vědět, za jaký nitky zatáhnout,*“ vypráví a u toho popíjí čerstvě zteplalé vlakové pivo.

Za desatero, jedenáctero a dvanáctero horami, za řekami kratšími než životní cesta pana Haniho, poslouchám příběh poslední. Hani, nenápadný muž. Vystudoval farmaci a obchodní právo. Založil lékárnu, kde prodává primárně přírodní produkty s vlastní recepturou. Na původně žertovnou otázku, zda již vymyslel lék proti rakovině, dodává s vážnou tváří, že vynalezl přírodní produkt účinkující u 4983 z pěti tisíc pacientů s nádorovými onemocněními. Ale při prezentaci tohoto mnohem levnějšího produktu ve Švédsku mu nadnárodní farmaceutické společnosti sdělily, že studie nesmí být zveřejněna a produkt registrován. Za mlčení mu nabídly 20 milionů eur. Částku odmítl. „*Život nesmí být jenom o penězích...*“

Sklesle dodávám, že farmaceutickým společnostem jde primárně o zisk, nikoliv o zdraví zákazníků. Stejně jako vyspělým evropským a americkým státům v otázce pomoci chudé Afriky. Pokud by totiž pomoc bohatých států těm chudým byla opravdu efektivní, potom by životy těch bohatých byly v samotném důsledku dražší. Levná pracovní síla, levné suroviny i levná ropa by s rostoucí životní úrovní Afričanů zdražovaly. A kdo si chce takový "luxus" dovolit?

Hani se mě ptá, zda jsem navštívila Afriku. Dodává, že v neděli opět jede do Etiopie. Staví tam školy a nemocnice. Studentům z Afriky zprostředkovává možnost studovat v Evropě. Ti stejní studenti se poté vrací do škol a nemocnic, co vybudoval.

Ve veřejné diskusi se v posledních měsících hemží informace, jak nás budou muslimové znásilňovat (protože JÁ viděl na internetu muslima, jak znásilnil ženu!). Také nám budou řezat hlavy. A našim plyšovým medvídkům je budou řezat zase jejich děti. To se vyučuje, mají na to školky. Budou po nás chtít jídlo a pít

zadarmo, ale nebudou si ho v závěru vážit. (Důkazy? JÁ viděl muslima hodit plastovou láhev s vodou do příkopu!) A pak že trpí, že mají žízeň?! „Je toho plný jútúb. A teď se valí k nám. S mobilama a v kožených bundách.”

Mohu na základě své osobní zkušenosti analogicky tvrdit, že muslimové náš svět spasí, protože Hani jej jakožto muslim ve své lidskosti zachraňuje? Není lepší nechat jednotlivce jednotlivci, jednotlivosti jednotlivostmi a o generalizaci se pokoušet pouze při zametání vlastního prahu? Nelidsky se může chovat pouze člověk, zvířata být nelidská neumí, kameny nemají emoce a rostliny nemluví. Nelidsky se nechovají všichni lidé, ale pouze někteří z nich. Nelidsky se nechovají muslimové, křesťané nebo židé, ale pouze někteří z nich.

Fejeton byl upraven pro potřeby časopisu FAKT. Jeho původní verze byla napsána pro soutěž Právnícká povídka 2016, které byl Právní prostor.cz mediálním partnerem.

Foto: It's a long walk. Zdroj: Reuters / Laszlo Balogh

GLOSA ZÁVĚREM

Kognitivní disonance našich křesťanů

Tomáš Bartoň

V roce 1972 americký psycholog Elliot Aronson popsal ve své knize Společenské zvíře fenomén známý jako kognitivní disonance. Pro ilustraci zmínil násilný incident, který se stal 4. května 1970 na ohijské Kentské státní univerzitě v průběhu studentské demonstrace. Studenti podpoření několika pedagogy dávali najevo odpor vůči americké invazi do Kambodži. Členové americké národní gardy, kteří měli demonstrace potlačit, v areálu univerzity zastřelili čtyři neozbrojené studentky a několik dalších studentů zranili. Jediným výsledkem brutální střelby ovšem bylo zesílení demonstrací, vlna nespokojenosti a zvýšené obavy o bezpečnost prezidenta Nixona, který musel být tehdy dokonce evakuován z Bílého domu.

Důvody události jsou dodnes zastřené rouškou tajemství. Podle oficiálního vyšetřování mělo jít o nešťastnou náhodu. Národní garda měla dostat ostré náboje omylem.

Ačkoli se významná část veřejnosti po zásahu postavila na stranu studentů – ve Washingtonu se dokonce sešlo 100 000 lidí, kteří protestovali nejen proti válce, ale také proti zabíjení demonstrantů – objevily se i opačné názory, a to zejména přímo v Ohiu. Jeden ohijský učitel a členové národní gardy přišli s odvážným tvrzením, že si studentky smrt zasloužily. Údajně byly těhotné, morálně zkažené a měly syfilis.

Právě ospravedlňování brutální policejní represe morální zkaženosti dívek zaujalo Aronsona. Zvěsti, které byly očividně falešné, neodrážely psychopatické myšlení, ale byly pokusem, jak se vyrovnat s vnitřními rozporuplnými představami. Místní lidé totiž

potřebovali věřit tomu, že jejich národní gardu tvoří poctiví a slušní lidé, nikoli násilní zabijáci. Raději uvěřili tomu, že si oběti smrt zasloužily, než aby si přiznali pravdu, že masakr zavinili zpustlí členové bezpečnostních sborů. Aronson tento fenomén tehdy pojmenoval jako kognitivní disonanci.

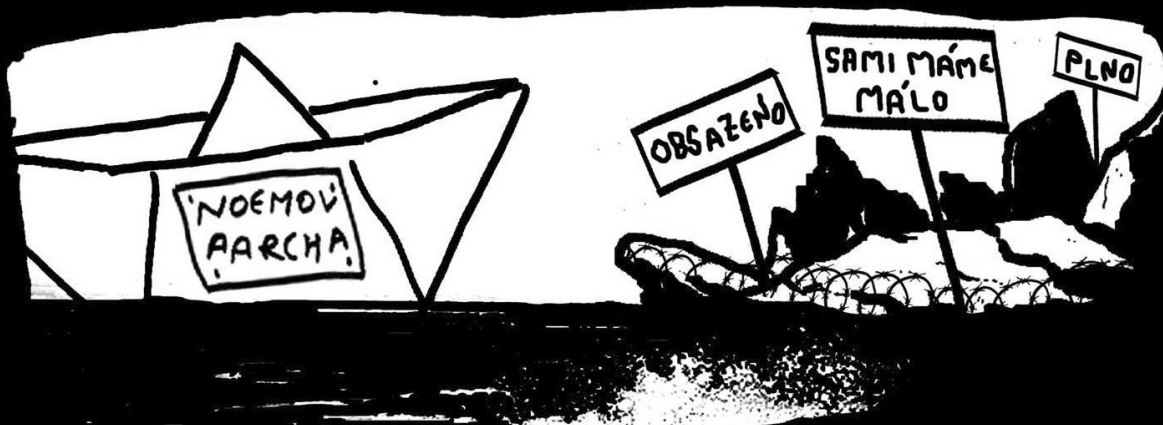
Kognitivní disonance je stav mysli, který vzniká rozporem mezi dvěma kognicemi, například mezi postoji (znalostmi, vírou, chováním) a skutečným stavem věci. Jednotlivec pak reaguje na napětí vyvolané dvěma nekonzistentními postoji snahou o změnu jeho kognitivních struktur. Důležité je, že tyto změny jsou obousměrné. Můžeme změnit své postoje, ale můžeme také překroutit skutečnost.

Dnes je téma kognitivní disonance opět aktuální a musí jej zažívat zejména konzervativní křesťané. Mnoho z nich se domnívá, že nehlídané hranice a nával příslušníků jiné víry je problémem, který má jedno jasné řešení: uzavřít hranice. Křesťanské učení o pomoci bližnímu v nouzi jim ale káže něco jiného. Zavřít hranice znamená nepomoci lidem ohrožených válkou. A tak jak to skloubit dohromady? Jednoduše. Udělat z obětí syrské války ekonomické uprchlíky, mladé zpustlé muže, kteří odešli od svých rodin, popř. nikdy ani žádné neměli, muže, kteří odmítli chránit svou vlast a utekli za dávkami do sociálního Německa. Rozpor je vyřešen.

Snad jen dodám, že jestliže v Ohiu byla problémem národní garda, pak dnes nejsou problémem uprchlíci ani Angela Merkelová, ale válka v Sýrii.

PRÁVOSLAV KABRŇÁK

od JAKUBA STROUHALA

DOBŘE JIM TAK. DOUFÁM, ŽE KONEČNĚ POCHOPÍ, ŽE TOHLE RISKOVÁNÍ NIKAM NEVEDE.

NAVÍC JSEM TAM NEVIDĚL ŽÁDNÝ MLÁĐATA!

